İki Nur Sahibi

HAZRETİ OSMAN

(radıyallâhu anh)

İçindekiler

Kâinatın Efendisi'ne iki kere damat olma şerefini yakalamış, cennet muştusunu daha yaşarken almış, dört büyük halifenin üçüncüsü, hayâsı ve edebiyle meleklerin bile kendisine gıpta ettiği insan... Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) cennet arkadaşı... "Her kimsenin cennette bir arkadaşı vardır. Benim de cennetteki arkadaşım Osman'dır." nurlu beyanının muhatabı...

Affan Oğlu Osman

Ebrehe'nin ordusuyla Mekke'yi tahribe, Kâbe-i Muazzama'yı da yıkmaya geldiği seneden altı sene sonra dünyaya geldi. İlk Müslüman olanlardandır. Hazreti Ebû Bekir'in (radıyallâhu anh) irşadıyla İslâm'a girmişti.

Dünyaya geldiğinde Babası Affan, ona Osman ismini vermişti. Mekke'de doğmuştu. Ama onun için gerçek doğum, Medine'ye yaptığı hicretten sonra oldu. Hicret ikinci bir doğumdu Osman için. Hicrette Allah'ın emrine uyma vardı. Hicrette kutsiyet vardı. Hicrette Allah'ın istediği fedakârlık vardı. Hicret kulluk adına yeniden doğmak demekti. Lakap olarak kendisine Ebû Abdullah, Ebû Amr ve Ebû Leyla demişlerdi. Annesi, Erva binti Kureyz; büyükannesi ise Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) halası, Abdülmuttalib'in kızı Beyda'dır. Bundan

dolayı Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile akrabalık bağı da vardır.

Hazreti Osman; orta boylu, gayet güzel yüzlü, yufka yürekli, halim selim biriydi. Yüzünde hafif çiçek hastalığı izleri vardı. Sakalı gayet büyük ve gür olup hafif esmer idi. Saçları dökük, omuzlarının arası gayet geniş, kemikleri iri idi. Sakalını bazen kınalatırdı.

Cahiliyede Temiz Kaldı

Cahiliyenin karanlık dönemlerinde Hazreti Osman (radıyallâhu anh) kire, pasa, çamura bulanmadan pâk bir hayat sürmüş ender kişilerden birisiydi. Yaşadığı toplumda önde gelen isimlerden birisi olan Hazreti Osman (radıyallâhu anh); cömertliği, tatlı dilli oluşu, kimseyi kırmadan incitmeden yaşaması, edebi ve hayâsı ile hemen kendisini hissettiriyordu. Cahiliye toplumu onu çok severdi. Herkesin bir putunun olduğu, putların sabah yapılıp akşam karın acıkınca yendiği, putların sayısının belli olmadığı bu kapkara dönemde bir kez bile bir putun karşısında serfurû etmemişti. Hiçbir zaman da yüz kızartacak bir suçun içinde olmadan tertemiz yaşamıştı. Su gibi içki içilen o dönemde, nerdeyse içkinin insanların deminde damarında dolaştığı, evlerin içki deposu hâline getirildiği zamanda ağzına içkinin bir damlasını bile koymamıştı. Sanki

geleceğe hazırlıyordu onu Allah (celle celâluhu)... Daha cahiliye döneminde bile içki içenlere şunları söylüyordu:

– İçki aklı götürüyor, akılsa Allah Teâlâ'nın insana hediye ettiği en güzel nimettir. İnsan, kendisini yükseltecek olan aklını insanlık semalarına doğru pervaz etmek için kullanmalıdır.

Hazreti Osman (radıyallâhu anh) o günleri şöyle anlatıyor:

– Rabbimin huzuruna gittiğim zaman on şeyden dolayı ümitvârım.

Birincisi, İslâm'la şeref bulan ilklerin on dördüncüsü olduğum için.

İkincisi, Ceyşü'l-Usre'yi (Zorluk Ordusu'nu) savaş için servetimle donattığım için.

Üçüncüsü, Kur'ân-ı Kerim'i Allah Resûlü Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) bıraktığı şekliyle bir araya topladığım için.

Dördüncüsü, Allah Resûlü Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) beni ilk önce bir kızıyla nikâhladığı ve onun vefatından sonra diğer kızıyla nikâhladığı için.

Beşincisi, cahiliyenin şarkılarını söylemedim, şiirlerini terennüm etmedim.

Altıncısı, kimseye herhangi bir işten dolayı yalan beyanda bulunmadım, ticaretimde kimseye yalan söyleyip aldatmadım.

Yedincisi, Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) biat edip söz verdikten sonra sağ elimle avretime hiç el sürmedim. (Bu söz çok önemliydi.)

Sekizincisi, sahibi olduğum bir köle elimin altındaysa onu hürriyetine kavuşturmadığım bir Cuma günüm olmamıştır.

Dokuzuncusu, cahiliye döneminde ağzıma bir damla içki ve şarap koymadım.

Onuncusu, ne İslâm'ın nurlu atmosferine girdikten sonra ne de İslâm'dan önceki cahiliye döneminde hiç zina etmedim, teşebbüs bile etmedim.

Sanki Hazreti Osman (radıyallâhu anh) İslâm'dan önce de Müslüman gibi yaşıyordu. Veya istikbalde İslâm'ın omuz verenlerinden biri olacağı daha ilk günden kaderin takdiriydi. Zira sonrasında kendisi için bir kara leke olacak bir ize bile Allah Teâlâ müsaade etmiyordu.

Bazı devirler vardır ki içki içmek veya kadınlarla gönül eğlendirmek sıradan bir iş gibidir. İşte cahiliye böyle bir zamandı. İnkârın ve dalaletin her türlüsünün açıktan ve rahatça yaşandığı bir devirdi. Böyle bir devirde günaha bulaşmamak çok büyük bir cehd ve gayret gerektirir. İşte Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) bu zamanda bile sıyanet içinde yaşamış olması onun büyüklüğünü anlatma açısından çok önemlidir.

Kureyş'in Osman'ı Sevdiği Gibi

Kureyşliler içlerinden çıkan bu hayâ ve edeb abidesini çok seviyorlardı. Onun toplumdaki konumu, zenginliği ve serveti, güzel huyu ve ahlâkı, hoş tabiatı ve fıtratı Kureyşlileri de cezp ediyordu. Bu sevgi seneler sonra Hudeybiye Günü kendisini gösterecekti. Hatta çocuğu için şiirler yazan bir kadın Hazreti Osman'ı (radıyallâhu anh) şöyle övüyordu:

"Yemin ederim! Seni çok seviyorum oğlum

Kureyş'in Osman'ı sevdiği gibi…"

İslâm'la Şerefleniyor

Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) Müslüman olmasının hikâyesi çok ilginçtir. Cahiliye döneminde Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızı Rukiyye'yi amcası Ebû Leheb'in oğlu Utbe ile nişanlandığını duyduğunda çok üzülmüştü. Zira Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) damat olmayı çok arzuluyordu. Rukiyye ile evlenmeyi çok arzu ettiği için çok üzüntü duymuştu. Tarihi bir fırsatı kaçırdığını düşünüyordu. Üzüntülü bir hâlde teyzesi Sa'dâ binti Kerîz'in yanına geldi. Bu kadın çok akıllı, zeki, ferasetli bir hanımefendi idi. Hazreti Osman'a (radıyallâhu anh) gelecekte putlara tapmayı ortadan kaldıracak bir Peygamberin müjdesini veriyordu. O peygamber "Tek ve yegâne ilah olan Allah'a kulluğa davet edecek, sen de onun davetine icabet edeceksin." diyordu. Devamında

Hazreti Osman şöyle anlatıyor: "Halamın sözleri üzerine düşünmeye başladım. Yolda düşünceli bir hâlde yürürken arkadaşım Ebû Bekir'le karşılaştım. Halamın söylediği şeyleri ona da anlattım. Bana şöyle dedi:

– Allah'a yemin ederim Osman, halan doğru söylüyor. Sana müjdeler olsun. Sen akıllı ve dirayetli birisisin. Senin yanında hak ve gerçek olan şey batılla karışamaz. Bu halkımızın durumu nedir böyle? Değersiz ve hiçbir şeye iradesi yetmeyen putlara tapıyorlar. Dilsiz taştan başka bir şey değiller mi? Ne görüyorlar, ne işitiyorlar.

Ona,

– Evet, doğru söylüyorsun, dedim.

Bana,

– Halanın söylediği şey tahakkuk etmiştir Ey Osman! Beklenen Peygamberi Allah göndermiştir. Doğruyu gösteren ve hak olan din ile bütün insanlığa rehber ve doğruluk kaynağı olacak olan beklenen Nebi'yi göndermiştir, dedi.

Ben de Ebû Bekir'in bu sözleri üzerine,

– Kimdir o ey Ebû Bekir, dedim.

Bana,

– O Muhammed ibn Abdillah ibn Abdulmuttalib, diye cevap verdi.

Ben hemen,

– Sâdık ve Emîn olan Muhammed mi, diye cevap verdim.

Ebû Bekir,

– Ta kendisi, dedi.

Ben de bunun üzerine,

– Beni onunla tanıştırır mısın, dedim.

Ebû Bekir,

– Tabi beraber kendisine gidelim, dedi.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) beni görünce,

– Ey Osman! Allah'ın çağrısına cevap ver. Ben Allah tarafından hususen size ve umumen bütün insanlığa gönderilmiş bir Peygamberim, buyurdu.

O'nun bu sözleri üzerine içim dopdolu hâle geldi. Bir huzurla doldum, vicdanım onun risaletini tasdik etti. Sonra da tabii olarak kelime-i şehadet dilimden kendi kendine dökülüverdi. "Şehadet ederim Allah'tan başka ilâh yoktur. Yine şehadet ederim ki Hazreti Muhammed O'nun kulu ve Resûlü'dür."

Allah Resûlü'ne Damat Oluyor

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hazreti Hatice Annemizle evlenmiş ve bu evliliğin ilk meyvesi Abdullah olmuştu. Daha sonra Zeynep ve Rukiyye. Zeynep, evlenme çağına ulaşınca Hazreti Hatice'nin teyze oğlu Ebu'l-Âs ile evlenmişti. Rukiyye, Ebû Leheb'in oğlu Utbe, Ümmü Külsüm de Uteybe ile nişanlanmıştı. Nişan yapılmış, henüz düğün olmamıştı. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mekke'de vahyi tebliğe başlayınca özellikle Ebû Leheb ailesinin düşmanlıkları gitgide artıyordu. Bir de Tebbet Sûresi nazil olunca Ebû Leheb, eşi Ümmü Cemile ve Kureyş'in ileri gelenleri aralarında konuşup Ebû Leheb ve oğulları Utbe ve Uteybe'ye,

– Muhammed'in kızlarının nişanını bozun. Böyle yaparsanız sizi Mekke'nin en güzel kızlarıyla evlendiririz, dediler.

Cehennemle daha dünyada iken randevulaşmış gibi Utbe ve Uteybe de,

– Hemen bozuyoruz, dediler.

Uteybe, bununla da kalmayıp Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna gelip,

– Ey Muhammed! Ben, seni sevmiyorum. Getirdiğini iddia ettiğin dini de reddediyorum. Kızına yaptığım nişanı da bozuyorum. Aramızda damat kayınpeder münasebeti kalmamıştır, bitmiştir. Artık ne ben seni seviyorum ne de sen beni sevesin, demişti.

Bu sözler Peygamber Efendimiz'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) oldukça incitmişti. Uteybe bununla da yetinmedi. Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) üzerine yürüdü. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de bunun üzerine,

– Ey Rabbim! Buna köpeklerinden birini musallat et, buyurdular.

Bu hâdisenin üzerinden fazla geçmemişti ki Uteybe, Şam dolayına yaptığı bir yolculukta Zerka' denilen yerde ticaret yaptığı iş arkadaşlarıyla konakladıkları sırada bir aslan gelip etrafında dolaşmaya başladı. Uteybe, hemen Kâinatın Efendisi'nin sözlerini hatırladı ve,

– Vallahi bu aslan beni parçalayacak, dedi. İbn Ebî Kebşe Mekke'de ama benim katilimdir bunu bileseniz, diye etrafındakilere haykırıyordu.

Aslan bir iki tur attıktan sonra kayboldu. Daha sonra herkes dinlenirken kimseye hissettirmeden geldi, Uteybe'ye saldırdı ve onu parçaladı.

Bu yaşananlardan sonra Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızı Rukiyye'yi daha önce onunla evlenmeyi çok arzu eden Osman ibn Affan'la evlendirdi. Zaten Osman nişanın bozulduğunu duyunca sevincinden uçmuştu. Onları evlerine Hazreti Hatice yerleştirdi. Evlendikleri zaman Mekke'de şu sözler yankılanıyordu:

"Gözlerin göreceği en güzel eş ve insan

Rukiyye ve eşi Osman"

Ebû Leheb'in oğulları ile Efendimiz'in kızları arasında sadece bir nişan olup evliliğin gerçekleşmemesi de Allah Teâlâ'nın bir lütfu idi.

En Çok Benzeyen

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızını ve damadını ziyaret eder, hâllerini hatırlarını sorarlardı. Bir gün Rukiyye'yi ziyarete gitmişti. Annemiz, eşinin başını yıkamasına yardım ediyor ve su döküyordu. Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) dilinden şu sözler döküldü:

– Kızım, yavrum! Ebû Abdullah'a iyi davran, onu üzme. Ahlâkı yönüyle ashabım arasında bana en çok benzeyen odur.

Şerefi ve Nesebi Eziyetlere Engel Olmadı

Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) kavminin içindeki şerefi ve nesebi, İslâm'a girdikten sonra göreceği eziyetlere engel olmamıştı. Amcası Hakem bin Ebi'l-Âs ona çok eziyet ediyordu. Bir gün ailesinin gençlerine Osman'ı yakalattı. Elleri, ayakları bağlı bir şekilde yeğenine,

– Atalarının ve dedelerinin dininden vaz mı geçiyorsun? Sonradan gelmiş Muhammed'in dinine mi giriyorsun, diye haykırıyordu. Bundan vazgeçmezsen seni asla serbest bırakmam, diyordu.

Amcasının yaptığı eziyetlere tahammülle ve sabırla direnen Hazreti Osman (radıyallâhu anh) ona şöyle seslendi:

– Yemin ederim dinimi asla terk etmeyeceğim. Alacağım nefes ne kadar yazılmışsa oraya kadar Peygamberim'i ve Nebi'mi bırakmayacağım.

Amcası Hakem ne kadar işkence ediyorsa Hazreti Osman (radıyallâhu anh) Allah'a ve Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) o kadar bağlanıyordu. Amcası geriye dönüşün mümkün olmadığını görünce yeğenini bağladığı direkten çözdü ve serbest bıraktı.

İslâm bir gönle girince onu oradan atmak asla mümkün değildi. Allah sevgisi, Hazreti Muhammed aşkı Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) gönlüne yerleşmişti.

Hanımıyla Birlikte İlk Hicret Eden

İslâm'ın yayılmasıyla birlikte Mekke'de durum gitgide ağırlaşıyordu. Eziyetlerin her türlüsü inananlara reva görülüyordu. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu eziyetlere karşı bir tedbir olarak içlerinde Hazreti Osman ve eşi Rukiyye'nin de olduğu bir sahabi topluluğunu Necaşi'nin kral olduğu Habeşistan'a gönderdi. Kafilede 10 erkek, 5 kadın vardı. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) onların ardından,

– Osman ve eşi, Lût peygamberden sonra hanımıyla birlikte hicret eden ilk kimsedir, buyurdu.

Hazreti Rukiyye'nin burada Abdullah isminde bir oğlu oldu. Bu sebeple Hazreti Osman, Ebû Abdullah künyesi ile anılmıştır. Ama Abdullah altı yaşındayken vefat etmişti.

Hazreti Osman (radıyallâhu anh), Habeşistan'a hicret eden ilk kafilenin imamı idi. Burada Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) fetanetini görmek mümkündür. Zira Hazreti Osman (radıyallâhu anh), narin ve ince yapılı idi; o gün için Mekke'deki eziyet atmosferine tahammülü cidden çok zordu. Diğer yandan senelerce ithalat-ihracat yapmıştı. Yolculuk ve yol şartlarını iyi biliyordu. Kervanları da idare ettiği için sorumluluk alabilirdi. Hem Habeşistan'a gidenlere en güzel hâmiliği yapabilecek, Müslümanlar arasında sadece o vardı. Onun için Allah Resûlü, Hazreti Osman'ı (radıyallâhu anh) bu işle vazifelendirmiş ve onu Habeşistan'a göndermişti.

Medine'ye hicret emri gelince Hazreti Osman hiç beklemeden eşi Rukiyye ile birlikte Medine'nin yolunu tuttu. Meşhur Şair Hassan bin Sâbit'in kardeşi Evs bin Sabit'in misafiri oldular. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) de Medine'ye teşrif buyurduktan sonraki Ensar-Muhacir kardeşliğinde Osman ile Evs'i kardeş yapmıştı.

Muhacir olarak hicret eden ashab-ı kiram bütün mal varlıklarını Mekke'de bırakmışlardı. Maddi sıkıntılar yaşıyorlardı ama hicret gibi bir mükâfatı elde etmişlerdi. Onlar hicret sevabına, Medineli sahabiler de Ensar olma, Muhacirlere kol-kanat germe sevabına nail oluyorlardı. Kur'ân bu durumu şöyle anlatıyordu: "İman edip Allah yolunda hicret edenler, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenlerle onları barındıran ve onlara yardım eden Ensar var ya, işte bunlar birbirlerinin velileridir."[1]

---

[1] Enfal Sûresi, 8/72

Bedir'e Katılamıyor

Bedir Günü gelip çatmıştı. Herkes Bedir'e gitmek için can atıyordu. Bedir ilkti. Bedir'e katılan ilklerden olmak istiyorlardı. Cebrail (aleyhisselâm) bile bir gün Peygamber Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle demişti:

– Ey Muhammed! Bedir'e katılanlar sizin için nasıl önde geliyorsa, semada Bedir'e iştirak etmiş melekler de öyle önceliklidir.

Bedir, Medine'nin 160 kilometre kadar güneybatısında, Kızıldeniz sahiline 30 kilometre uzaklıkta, Medine-Mekke yolunun Suriye kervan yoluyla birleştiği yerde bulunan küçük bir kasaba idi. Kasaba halkı, ticaretleri sırasında burada konaklayan kervanlardan hizmetleri karşılığında aldıkları parayla ve ziraatla geçinen köylülerdi.

Ayrıca burada her yıl kurulan ve sekiz gün devam eden büyük bir panayır olurdu.

Hicretin ikinci yılında Kureyşlilerden birçok kimsenin katıldığı büyük bir ticaret kervanı Ebû Süfyân idaresinde Suriye'ye gitti. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunu haber alınca ashabını topladı, bu kervanı Mekke'ye dönerken uğrayacağı Bedir'de yakalayabileceklerini söyledi. Şayet kervan ele geçirilirse Mekke ciddi bir ekonomik darboğaza girecekti. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Ensar, Muhacir bütün ashabını sefere davet etti. Allah Resûlü, Medine'den hareketinden on gün önce Talha ibn Ubeydullah ile Saîd ibn Zeyd'i kervan hakkında bilgi toplamak üzere görevlendirmişti ama onlar Medine'ye ancak Bedir Savaşı'nın yapıldığı gün dönebildiler. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bilgiyi tek yerden değil, değişik birkaç yerden teyid ediyordu. Ve nihayet yerine müezzini âmâ Abdullah ibn Ümmü Mektûm'u bırakarak Medine'den hareket etti. Daha sonra vekâleti Ebü Lübâbe'ye vermiştir.

Suriye'den dönmekte olan Ebû Süfyân Hicaz'a yaklaştığı sırada Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) baskın yapacağını haber aldı ve Kureyşlilerden yardım istemek üzere Damdam bin Amr Gıfârî'yi Mekke'ye gönderdi. Kendisi de kervanın pusuya düşmemesi için Bedir'den uzak olan ve nadiren kullanılan sahil yolunu takip etti. Ebû Süfyân'dan gelen haber üzerine

Kureyş kabilesinin hemen bütün kollarından toplanan 1000 kişi Ebû Cehil kumandasında Mekke'den yola çıktı. Çünkü onlar için para her şeydi.

Öte yandan Bedir yakınında ordusuyla konaklayan Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kervan hakkında bilgi toplamak üzere Zübeyr ibn Avvâm, Hazreti Ali ve Sa'd ibn Ebî Vakkâs'ı Bedir kuyularına gönderdi. O sırada Hazreti Peygamber ve ashabı Kureyş ordusunun Mekke'den çıkıp Bedir'e geldiğini henüz bilmiyorlardı.

Kureyş ordusu için her gün kesilen deve sayısından, düşman ordusunun 1000 kişi civarında olduğu tahmin edildi. Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) bilgi toplamak için keşfe gönderdiği Ammâr ibn Yâsir ile Abdullah ibn Mes'ûd, sabaha karşı Kureyş karargâhında büyük bir karışıklığın hâkim olduğu haberini getirdiler. Çünkü Kureyşliler, karargâha dönen diğer kölelerden Müslümanların Bedir civarında bulunduğunu haber alınca büyük bir heyecana kapılmışlar ve baskına uğramamak için tedbir almaya başlamışlardı. Fakat o gece yağan şiddetli yağmur her iki tarafa da hareket imkânı vermedi.

Savaş, mübârezelerin sonuçlanmasından sonra başladı ve ikindiye doğru ashab-ı kiramın kesin zaferiyle sona erdi. Başta İslâm'ın ve Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) en büyük düşmanı Ebû Cehil olmak üzere yetmiş müşrik öldürüldü, yetmiş kişi de esir alındı.

Buna karşılık ashabdan sadece on dört kişi şehit oldu. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şehitlerin namazını kılarak onları defnettirdi, Kureyş'in ölülerini de gömdürdü. Ashab-ı Kiram Efendilerimiz, Bedir Harbi'ne katılanların günahlarının Allah tarafından bağışlandığı müjdesiyle bahtiyar olmuşlardı.

Ne var ki bu harbe herkes iştirak edememişti. İştirak edemeyenlerden biri de Hazreti Osman (radıyallâhu anh) idi. Zira eşi Rukiyye hastalanmıştı. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) damadına eşiyle ilgilenme emri vermişti. Bedir'e katılma arzusunda olan Hazreti Osman (radıyallâhu anh) eşinin hastalığı ve bakımıyla ilgilenmek durumunda kalmıştı. Ama hadis vardı. Mazereti sebebiyle orduya katılamayanlar katılanlar gibi sevap alacaklardı. Zaten Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de Hazreti Osman'ın ganimet payını ayırmıştı. Onu harbe katılmış kabul ediyordu. Hazreti Peygamberin rızası, Allah Teâlâ'nın rızası değil miydi?

Zeyd bin Hârise Hazretleri, Bedir'in haberini Medine'ye getirdiği sırada Hazreti Rukiyye çoktan vefat etmişti. Rukiyye Annemiz, eşinin Bedir'e katılamamasına çok üzülmüş, sebep olarak da kendini görmüştü. Onu üzen bir başka husus da kız kardeşi Zeyneb'in Mekke'de kalmış olması idi. Zira Zeyneb annelerinden sonra onlara hem ablalık hem annelik yapmıştı. Son nefesinde Rukiyye'nin gözünden sicim sicim gözyaşları dökülüyordu. Vefakâr eş

Osman, eşinin başucundan bir an bile ayrılmıyor, gözyaşlarını siliyordu. Rukiyye dudaklarından kelime-i şehadet döküle döküle son nefesini Rabbine teslim etmişti. Babasının nübüvvetini ikrar ediyordu vefat ederken ama babası onun başucunda değildi. O, ümmetin istikbalini hazırlamakla meşguldü. Bunun için her şey feda edilirdi. Değil mi ki Cennet'te buluşulacaktı?

Rukiyye Annemiz'i Ümmü Eymen yıkadı. Hazreti Osman cenaze namazını kıldırdı ve Bakî Kabristanı'na defnetti. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat haberini Bedir Harbi'nin dönüşünde aldı ve çok hüzünlendi. Hemen Bakî'ye koştu. Kızının kabri başında dualar etti. Allah Teâlâ'dan mağfiret talep ediyordu Rukiyye için.

Katılmış Gibi Sevap Vardır

Hac ibadeti için Mısır'dan Mekke'ye gelen bir Mısırlı hac sırasında Abdullah ibn Ömer ile karşılaşmıştı. Abdullah ibn Ömer'e sordu:

– Ey Abdullah ibn Ömer! Şu Kâbe'nin Rabbinin adına yemin olsun soracağım şeye bana doğru cevap ver. Osman Bedir harbine katılamadı mı?

Abdullah ibn Ömer şöyle cevap verdi:

– Evet, katılamadı. Zira eşi hastaydı ve onunla ilgilenmesini Allah Resûlü emretmişti. Zaten Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Ey Osman! Sana Bedir Harbine katılmış bir mücahit gibi sevap vardır. Aynı zamanda onun kazandığı kadar ganimet hissesi de."

Resûlullah'a İkinci Kez Damat Oluyor

Hicretin üçüncü yılı geldiğinde Rukiyye'nin ölüm acısı tazeliğini koruyordu. Kureyş ise, Bedir'de kaybettikleri akrabalarının yasını tutuyordu. Bir yandan da intikam almak için diş biliyordu. Rukiyye'nin vefatından sonra Hazreti Osman da Efendimizle (sallallâhu aleyhi ve sellem) olan akrabalığının kesilmesinden dolayı üzüntü içindeydi. Bu sırada Hazreti Ömer, kızı Hafsa'nın eşi vefat edince onu güvenebileceği bir insan olarak gördüğü Osman (radıyallâhu anh) ile evlendirmeyi düşündü. Hazreti Osman eşi Rukiyye'yi yeni kaybetmişti. Hazreti Ömer Hazreti Osman'a gidip Hafsa ile evlenmeyi isteyip istemediğini sordu. Hazreti Osman bir cevap vermemişti. Bunun üzerine Hazreti Ömer Efendimiz'e

(sallallâhu aleyhi ve sellem) gelip durumu anlattı ve Osman (radıyallâhu anh) hakkında biraz sitem etti. Bunun üzerine Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

– Ey Ömer! Bundan daha iyisini sana söyleyeceğim. Hafsa'yı ben tezevvüç ediyorum. Kızım Ümmü Külsüm'ü de Osman'la nikâhlıyorum.

Bu hususta Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hazreti Osman'a da şöyle dedi:

– Ey Osman! Cebrail geldi, bana Ümmü Külsüm'ü sana nikâhlamamı söylüyor. Ben de Ümmü Külsüm'ü Rukiyye'nin mehriyle sana nikâhlıyorum.

Ümmü Külsüm, Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) dünyaya gelen üçüncü kızıdır. O da ablası Rukiyye gibi Ebû Leheb'in oğlu Uteybe ibn Ebî Leheb ile nişanlanmıştı. Bu nişan Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) hakaret gayesiyle atılmıştı. Ümmü Külsüm, o günlerde küçük kardeşi Fatıma ile beraber Mekke'de, baba evinde idi. Daha sonra Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Medine'ye hicret ettiği zaman kendinden önce Medine'ye gönderdiği isimler arasında Ümmü Külsüm de vardı. Ümmü Külsüm Bedir Harbinin ardından babasını karşılamak üzere Medine'de beklerken kız kardeşi Rukiyye vefat etmişti.

Ümmü Külsüm ile de evlenince artık Hazreti Osman Efendimiz'e Zinnureyn (iki nur sahibi) denilmiştir. İlk yaratılan Nur'un sahibinin, iki nur parçasıyla nikâhlanıp nurlanmıştır Hazreti Osman (radıyallâhu anh).

Hudeybiye Elçisi

Hicretin üzerinden altı yıl geçmişti. Muhacir olan ashab-ı kiram, Mekke'yi ve Mekke'deki akrabalarını çok özlemişlerdi. Aslında Kâbe'ye özlem duyuyorlardı. Umre için Mekke'ye doğru yola çıkılmıştı. Peygamber Efendimizle (sallallâhu aleyhi ve sellem) beraber yola çıkan 1400 kişinin içinde hem Hazreti Osman (radıyallâhu anh) hem de eşi Ümmü Külsüm vardı.

Allah Resûlü'nün ashabıyla birlikte umre yapmak üzere Mekke'ye doğru geldiğini Mekkeliler de haber almıştı. Savaş için gelinmiyor olsa bile Mekkelilerin Müslümanları şehre sokmaya pek niyetleri yoktu. Müslümanlar Hudeybiye'ye kadar gelmişlerdi. Hudeybiye'de Peygamber Efendimiz ve ashab-ı kiram beklerken karşılıklı elçiler gidip geliyorlardı. Peygamber Efendimiz de Mekke ile

aralarında arabuluculuk yapması için birini görevlendirmek istiyordu. İlk önce Hazreti Ömer'i çağırdı. Kendisinin Mekke'ye gidecek elçisi olmasını istediğini söyledi. Hazreti Ömer,

– Ey Allah'ın Resûlü! Ben sert mizaçlı biriyim. Bir şey söylerler dayanamam, müdahale ederim. Benimle Kureyş'in düşmanlığını bilirsiniz. Bu düşmanlık sebebiyle aramızda anlaşmamız zor olur. Ben size, müsaade ederseniz, birini tavsiye edeceğim. O da Osman'dır. Osman'ı Kureyşliler severler. Hem halimdir, çabuk sinirlenmez. Özel elçiniz olarak Osman'ı gönderin Yâ Rasûlallah, dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz Mekke'ye göndermek üzere Hazreti Osman'ı çağırdı. Kendisine şöyle dedi:

– Ey Osman! Kureyş'e senin gitmeni istiyorum. Onlara de ki: "Biz savaşmak için gelmedik. Niyetimiz sadece umre yapmaktır. Yanımızda kurbanlarımızı da getirdik, kurbanlarımızı takdim edip Medine'ye döneceğiz."

Hazreti Osman (radıyallâhu anh) hiç düşünmeden tek başına Mekke'ye doğru yola çıktı. Daha önceleri beraber ticaret yaptıkları Mekkeliler Osman'ı çok iyi tanıyorlardı. Harem hudutlarını tek başına geçti. Kureyş'ten olduğu için Mekke'de akrabaları çoktu. Beldah denilen yere gelince silahlı bir Mekkeli müfreze ile karşılaştı. Şayet akrabası Eban bin Said olmasaydı belki kötülük yapacaklardı ama Eban,

– Ey Mekkeliler! Bilin ki ben Osman'ı himayeme almış bulunuyorum. Onun kılına dokunan karşısında beni bulur, deyince ona zarar veremediler.

Hazreti Osman (radıyallâhu anh) Mekke'ye varınca Efendimiz'in sözlerini Mekkelilere iletti. Aslında ilk önce onları İslâm'a davet ediyordu:

– Ey Mekkeliler! Peygamber Efendimiz sizi İslâm'a davet ediyor. Topluca İslâm'a girerek şeref bulun. Allah dinini muzaffer, Nebisini de aziz edecektir.

Mekkeliler Hazreti Osman'ı dinledikten sonra,

– Dediğini dedin. Git arkadaşına de ki: "Bize ulaşamayacaktır." dediler.

Hazreti Osman'a da,

– Ey Osman! İstersen tek başına Kâbe'yi tavaf edebilirsin, dediler.

Ama Hazreti Osman (radıyallâhu anh) Kureyş'in bu teklifini bir an bile düşünmeden reddetti ve,

– Peygamber Efendimiz Kâbe'yi tavaf etmeden böyle bir tavaf yapmam söz konusu olamaz, dedi.

Hudeybiye'ye ise Hazreti Osman'ın Kâbe'yi tavaf ettiği haberi geldi. Bunu duyan ashab-ı kiram Peygamber Efendimiz'e gelip,

– Ey Allah'ın Resûlü! Siz Osman'ı Mekke'ye elçi olarak yolladınız. Duyduk ki Osman Kâbe'yi tavaf etmiş.

Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) cevabı şu oldu:

– Biz böyle kuşatılmış iken Osman'ın tavaf edeceğini zannetmiyorum.

Onlar,

– Ne olacak ki Ey Allah'ın Resûlü! Mekke'ye kadar gidip niye tavaf etmesin, deyince Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem),

– Biz tavaf etmeden Osman tavaf etmez, buyurdu.

Bu sözler Efendimiz'in Hazreti Osman'a ne kadar güvendiğini gösteriyordu. Onlar hayatlarını "biz" olmaya adamışlardı. "Ben" fikri yoktu onlarda. Olması da zaten düşünülemezdi.

Bu arada Hudeybiye'de Osman'dan haber bekleyen Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve ashab-ı kirama Mekkelilerin Osman'ı öldürdükleri haberi geldi. Ancak bu da yanlış bir istihbarattı.

Hazreti Osman (radıyallâhu anh) o gün Mekke'de iken tebliğe devam ediyordu. Mekkelilerin zayıflarına İslâm'ı anlatıyordu. Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) selamını iletiyordu Mekkelilere. Sözlü bir mesaj almıştı Mekkelilerden. Mesaj şuydu:

– Bizden Allah Resûlü'ne selam söyle. Onu Hudeybiye'ye kadar getiren Allah'ın Mekke'nin içine kadar getirmeye de gücü yeter.

Hazreti Osman'ın ölümüne dair gelen haberden sonra Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ashabını toplayıp onları müşriklere karşı savaşmak ve canlarını feda etmek kaydıyla söz vermeye çağırdı. Sahabe-i kiram bu şartlarla Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında yer almak için söz verdiler. Sadece nifakıyla bilinen Cedd bin Kays biat etmemişti. İlk söz veren sahabi Ebû Sinan idi. Herkesten biat aldıktan sonra Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendi elini elinin üstüne koyup,

– Bu da Osman'ın elidir, demişti. Bu biatın adı, Bey'atü'r-Rıdvan'dı. Semüre denen ağacın altında bu biat alınmıştı. O gün söz veren sahabi sayısı 1400 idi.

Tebük Ordusu'nun Teçhizatı

Medine'ye hicret edildiğinden beri geçen yıllar içinde Allah; İslâm dinini yüceltmiş, dinin dışında ne varsa hepsi hor ve hakir düşmüştü. İnsanlar gruplar hâlinde Medine'ye geliyor, Efendimiz'i ziyaret ediyor ve İslâm dinine giriyor, imanla şerefleniyordu. Medine, artık dünyaya emniyet ve güven dağıtan bir merkezdi.

Ancak bu güzel gelişmelerden hoşlanmayan topluluklar da vardı. Bunlardan biri de o zamanın en güçlü devletleri arasında yer alan Bizans'tı. Bizans Kralı Hirakl, Arap yarımadasını istila ederek İslâmiyet'in yayılmasına son vermek istiyordu. Bizans İmparatorluğu'nun, büyük bir ordu hazırlayıp Medine'ye gelmekte olduğu şâyiası yayılmıştı. Bu durum, Müslümanları tedirgin ederken etraf kabilelerden düşman olanları da ümitlendiriyordu.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), bu durumu haber alınca ashabına savaş için hazırlık emri verdi. Her seferini gizlilik içinde gerçekleştiren Allah Resûlü, bu seferini açıktan ilan etti ve etraf kabilelere adam göndererek onlardan asker ve malzeme yardımında bulunmalarını istedi. Müslüman ordusu Tebük'e hareket edecekti ama ne harp malzemesine ne de askerî güce sahipti.

O sene civarda ve Medine'de çok zor günler yaşanıyordu. Hava alabildiğine sıcaktı ve kuraklık ortalığı kavuruyordu. Bir de meyvelerin hasat vakti girmişti. Ama Allah Resûlü, seferberlik ilan etmiş ve yol hazırlıklarına başlamıştı bile. Herkes bu sefere iştirak etmek için âdeta birbiriyle yarışıyordu.

Sefere iştirak heyecanıyla Allah Resûlü'ne gelip de binek bulunamadığı için kabul edilemeyen nice Müslüman vardı ki, O'nun yanından çocuk gibi ağlayarak ayrılıyorlardı. Kur'ân, onların bu hâlini bir ibret levhası olarak âbideleştirmiştir: "Ey Resulüm! Binek temin etmen için sana geldiklerinde: 'Sizi bindirecek bir şey bulamıyorum.' deyince, harcayacak para bulamamaları sebebiyle gözyaşı döke döke dönüp gidenleri de kınamak doğru değildir."[2]

[2] Tevbe Sûresi, 9/92

İşte bu sırada ortaya çıkanlardan biri de Hazreti Osman'dı. Adına yakışanı yapıyordu. Allah Resûlü teşviklerde bulununca yüzlerce deveyi üzerlerindeki yüküyle veren Hazreti Osman Resûlullah'a şunları söyletmişti:

– Vallahi bundan sonra Osman'ın yaptığı hiçbir şey Osman'a zarar vermez.

Ceyşü'l-Usre (Zorluk Ordusu)…Tebük'te öne çıkan isimdi Hazreti Osman. Âhiretin garanti altına alınışının mührünü Tebük'te yaptığı hareketle göstermişti. Tebük'e giden deve soluk alıyor, "Osman! Osman!" diye. Asker su içiyor, "Osman, Osman" diye. Develer boğazlanıyor, koyunlar boğazlanıyor "Osman, Osman" diye.

Hadiseyi sahabinin dilinden dinleyelim:

Abdurrahman İbnu Habbab (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Allah Resûlü Ceyşü'l-Usre'yi (Tebük Ordusu) teçhiz ederken şahit oldum. Osman ibn Affân (radıyallâhu anh) kalktı ve,

– Ey Allah'ın Resûlü, dedi. Yüz deve çuluyla, semeriyle Allah rızası için (bağış olarak) bendendir!

Allah Resûlü ordu için bağış yapmaya tekrar teşvikte bulundu. Osman yine kalkıp,

– Ey Allah'ın Resûlü! Çuluyla, semeriyle iki yüz deve Allah rızası için bendendir, dedi.

Sonra Resûlullah ordu için bağışta bulunmaya yine teşvikte bulundu. Osman tekrar kalktı ve,

– Ey Allah'ın Resûlü, dedi. Benden üç yüz deve çuluyla, semeriyle Allah rızası için bağışımdır!"

Abdurrahman der ki: "Resûlullah'ı minberden inerken gördüm, hem iniyor, hem de,

– Bu hayırdan sonra, Osman'ın yapacağı kötü amel aleyhine olmaz, diyordu."

Böyle hareket eden birinin kötü bir davranışta bulunması zaten söz konusu olamazdı.

Ümmü Külsüm Annemiz Vefat Ediyor

Ümmü Külsüm Annemiz hicretin dokuzuncu yılında Şaban ayında Medine'de eşinin yanında vefat etti. Kader böyle tecelli ediyordu. Zeyneb vefat etmiş, Rukiyye vefat etmiş, ardından da Ümmü Külsüm vefat ediyordu. Ablasının yanına defnettiler annemizi. Allah Resûlü mahzundu. Mahzun Nebi yine bir dünyevî firakın hüznünü yaşıyordu. Kızının kabrinin başında oturmuş, mübarek gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Cenaze namazını Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kıldırmıştı. Definden sonra kızının kabrinin başına geldi. Yerden bir avuç toprak aldı. "Sizi yerden yarattık ve yine yere iade edeceğiz. Sonra da sizi bir kere daha oradan çıkaracağız."[3] âyetini okuyarak kızının kabrine serpti.

[3] Tâhâ Sûresi, 20/55

– Bismillah, fî sebîlillah, alâ milleti Rasûlillah, diyerek dua etti.

Hazreti Osman Zinnûreyn, hanımı Ümmü Külsüm vefat edince çok üzülmüştü. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) teselli makamında şöyle buyurmuştur:

– On tane kızım olsaydı onları Osman'a hanım olarak verirdim.

Bir başka rivayette de,

– Kızlarımı ben değil Allah Teâlâ Osman'a nikâhlıyor, buyurmuştu.

Hazreti Osman'ın Manevî Makamı

Bir gün Ümmü Külsüm Annemiz Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelip,

– Ey Allah'ın Resûlü! Benim eşim mi daha hayırlı yoksa Fatıma'nın eşi mi, diye sormuştu.

Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir müddet sustu ve şöyle buyurdu:

– Senin eşin Allah'ı ve Resûlü'nü sever. Allah ve Resûlü de senin eşini sever.

Sonra Ümmü Külsüm annemiz geri dönüp giderken,

– Beri gel, bir şey diyeceğim, buyurur.

– Cennet bana gösterildi, ashabım arasında senin eşinin cennetteki yerinden daha yüksekte kimseyi de görmedim.

Rûme Kuyusunu Vakfediyor

Medine'deki Rûme kuyusunun satın alınmasıyla ilgili örnek de yine aynı anlayışı teyit etmektedir. Kaynaklarda bu konuda yer alan bilgilere göre, Peygamberimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Medine'ye hicret ettiğinde, bu şehirde üstün vasıflı içme suyu kaynağı olarak sadece Rûme kuyusu bulunmaktaydı. Bir rivâyete göre, bu su kaynağı, Benî Gıfâr'dan bir Yahudi'ye ait bir pınar olup sahipleri bu suyu kaplarla para mukabili, kırbası bir dirhem fiyatla satıyorlardı. Kuyunun suyu ise çok fazla değildi. O dönemde böyle su kaynaklarına ihtiyacı göz önüne alırsak değeri daha kolay anlaşılacaktır. Hazreti Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), üstün vasıflı bir su olan bu kaynağın sahibinden satın alınıp suyunun çoğalması

için yeniden kazdırılıp, ücretsiz olarak içilmesinin sağlanmasını istiyordu. Bunun üzerine,

– Kim Rûme kuyusunu satın alıp yeniden ıslah ederek insanların hizmetine sunarsa onun için bu işin karşılığında Cennet vardır, buyurmuştu. Bunun üzerine, Hazreti Osman Zinnûreyn, 35.000 dinar vererek bu su kaynağını sahibinden alıp bütün insanların faydasına sunmuştu.

Mescid-i Nebi Genişletiliyor

Mescid-i Nebi'nin inşasından sonra beş vakit namaz için uzak yakın demeden bütün ashab-ı kiram mescide geliyordu. Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) hutbelerini, sohbetlerini dinliyor, dini hayata dair hususları bu Mescid'de öğreniyorlardı. Harplere giderken Mescid-i Nebevi'de toplanıyorlar, dönüşte yine ilk olarak Mescid-i Nebevi'ye uğruyorlardı. Bu sebeple artık Mescid-i Nebi dar gelmeye başlamıştı. Kalabalıkları alamaz olmuştu. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mescid-i Nebi'nin yanındaki bir arsayı satın almaları için ashab-ı kirama teklifte bulundu. Böylece Mescid-i Nebi genişletilecek ve cemaatin sayısı arttırılmış olacaktı. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem),

– Kim filan oğullarının yerini satın alıp Mescid'e ilave ederse Cennette daha hayırlı yerlere sahip olur, buyurdu.

Hazreti Osman Zinnûreyn bu müjdenin muhatabı olmak için kendi sermayesinden 25000 dirhem karşılığında arsayı satın aldı ve bu arsa daha sonra Mescid'e ilave edildi.

Çok Hayâlı Birisidir

Hazreti Âişe Annemiz şu vakayı anlatır: Hazreti Ebû Bekir, Allah Resûlü'nün yanına girmek üzere izin istedi. Bu sırada Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) yatağı üzerinde yatmakta idi. Üzerinde benim örtüm vardı. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) hâlini bozmadan izin verdi. Konuştular, meselelerini hallettiler. Hazreti Ebû Bekir gitti. Bir müddet sonra Hazreti Ömer girmek için izin istedi. Allah Resûlü aynı hâlini hiç değiştirmeden ona da izin verdi. Ömer'in ihtiyacını da gördü. Sonra o da gitti.

Bir müddet sonra Osman izin istedi. Bu sefer Allah Resûlü doğrulup oturdu. Üstünü başını düzeltti. Bana da,

– Elbiseni üzerine topla, emretti.

Ve ona da girmesi için izin verdi. Sonra onun da meselesini hâlletti. Osman da gitti. O gidince ben dayanamayıp,

– Ey Allah'ın Resûlü! Ebû Bekir ve Ömer gelince istifini bozmadığın hâlde Osman gelince kendine çekidüzen verdin. Sebebi nedir, diye sordum.

Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

– Osman çok hayâlı birisidir. Ben hâlimi hiç bozmadan onu içeri aldığım takdirde arzusunu açmadan gideceğinden endişe ettim.

Cennet'le Müjdeleniyor

Ebû Musa el-Eş'arî'den (radıyallâhu anh) gelen rivayete göre şöyle demiştir:

"Hazreti Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile birlikte yürüdüm. Allah Resûlü, Ensar'dan bir kimsenin bahçesine girerek ihtiyacını giderdi. Bana da,

– Ey Ebû Musa, kapıya iyi bak, hiç kimse yanıma izinsiz girmesin, dedi.

Sonra bir adam geldi kapıyı çaldı.

– Kim o, dedim.

– Ebû Bekir, dedi.

– Ey Allah'ın Resûlü! Bu gelen Ebû Bekir'dir, girmek için izin istiyor, dedim.

Allah Resûlü,

– Ona kapıyı aç ve Cennet'le müjdele, dedi.

Kapıyı açtım, o da içeri girdi. Ben de onu Cennetle müjdeledim. Başka biri geldi ve kapıyı çaldı.

– Kim o, dedim.

– Ömer, diye cevap verdi.

Ben de,

– Ey Allah'ın Resûlü! Ömer'dir, girmek için izin istiyor, dedim.

Allah Resûlü,

– Ona kapıyı aç ve Cennetle müjdele, dedi.

Kapıyı açtım, o da içeri girdi. Ben de onu Cennet'le müjdeledim. Sonra biri daha gelerek kapıyı çaldı.

– Kim o diye sordum,

– Osman, dedi.

– Ey Allah'ın Resûlü! Bu gelen Osman'dır, girmek için izin istiyor, dedim.

Allah Resûlü,

– Ona da kapıyı aç ve kendisini başına gelecek bir musibet karşısında Cennet'le müjdele, buyurdu.

Mahzunlardan Biri de Hazreti Osman idi

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat buyurduğunda bütün ashab-ı kiram gibi Hazreti Osman Efendimiz de çok üzülmüştü. Kendisinden dinleyelim: "İnsanlar arasında konuşmalar başladı. Ben de bir damın üzerinde oturuyordum. Bu sırada Hazreti Ebû Bekir'e biat edildiğini duydum. Bu sırada evin önünden Ömer geçiyormuş. Bana selam vermiş ama ben üzüntümden selamını duymadım. Daha sonra öğrendim ki Halife Ebû Bekir'e gitmiş ve ona,

– Ey Ebû Bekir! Şaşkınlık içindeyim. Evinin önünden geçerken Osman'a selâm verdim ama selâmımı almadı.

Ashab-ı kiram Efendilerimiz, Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatına bu kadar üzülmüşlerdi. Dünya yıkılsa o günkü hüzünlerinden bunun bile farkına varamayacaklardı. Bu mahzunlardan biri de Hazreti Osman'dı.

Öyle Bir Sadaka Verdi ki

Hazreti Ebû Bekir'in (radıyallâhu anh) halifeliği zamanında Medine'de kıtlık baş göstermişti. O sıralarda da Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) Şam'dan kervanı gelmişti. Hazreti Osman ithalat-ihracat yaparak geçimini temin ediyordu ve mahir bir tüccardı. Bin develik bu kervan tamamen buğday ve yiyecek yüklüydü. Ashab-ı kiram bunu duyunca sevinçle Hazreti Osman'a (radıyallâhu anh) gelip,

– Ey Osman! Sana bin deve yükü buğday ve yiyecek geldiğini haber aldık. Malum Medine'de kıtlık var. Onları bize sat da hem kendi ihtiyaçlarımızı giderelim hem de muhtaçlara dağıtıp Medine'yi bolluğa kavuşturalım, dediler ve kervanla gelen malların tümünü satın almak için pazarlığa giriştiler.

Hazreti Osman (radıyallâhu anh) ise malları satmaya yanaşmadı ve dedi ki:

– Bu mallara sizden fazla ücret veren var. Ben de kervandaki bütün malımı daha fazla para ödeyene vereceğim.

Ashab-ı kiram Efendilerimiz, Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) böyle düşünmesine çok içerlediler. Hazreti Ebû Bekir'in (radıyallâhu anh) yanına geldiler ve dediler ki:

– Ey Müminlerin Emiri! Osman'ın Şam'dan malı geldi, bizler bir ölçek buğdaya şu kadar fiyat teklif ettik fakat o bize satmadı. "Sizden fazla ücret veren var, ona satacağım." dedi. Kıtlık zamanında böyle yapması uygun olur mu?

Hazreti Ebû Bekir buyurdu ki:

– Siz onun hakkında kötü düşünmeyin. O, Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) damadı olmakla şeref kazanmıştır ve Cennet'te de O'nun arkadaşıdır. Herhâlde bir yanlış anlama olmuştur. Hadi hep birlikte yanına gidelim de meselenin aslını kendisinden öğrenelim.

Topluca Hazreti Osman'ın yanına gittiler. Hazreti Ebû Bekir sordu:

– Ey Osman! Arkadaşlarımız malını onlara satmayışın sebebiyle çok üzülmüşler, niye böyle yaptın?

Hazreti Osman şöyle buyurdu:

– Ey Allah Resûlü'nün halifesi! Doğrudur, onlar benim malıma "bir"e "yedi" verdiler. Ben malımı daha fazla verene sattım. Hazreti Allah (celle celâluhu) "bir"e "yedi yüz" veriyor. Ben de malımı O'na sattım!

Ve gelen kervanda bulunan malının tamamını Allah rızası için Medine'nin fakirlerine dağıttı. Ayrıca mal yüklü develerin hepsini kurban edip muhtaçlara, ihtiyaç sahiplerine gönderdi. Medine'de bolluk başladı. Hazreti Ebû Bekir, Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) bu cömert hareketinden dolayı çok memnun oldu. Onu taltif ve takdir edip alnından öptü. Ve o gece Abdullah ibn Abbas rüyasında Peygamber Efendimiz'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) gördü. Üzerinde nurdan elbiseler vardı, ayağında nurdan nalınlar vardı, elinde nurdan bir demet vardı. "Yâ Resûlallah! Sizi çok özledim, sesinizi özledim, niye böyle hızlı hızlı gidiyorsunuz?" dedi. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ona şöyle cevap verdi: "Ey İbn Abbas! Osman öyle bir sadaka verdi ki Allah onun sadakasını kabul etti. Onun Cennet'te düğünü vardı, düğününe davetliyiz."

Hesaplar Kaydedilmeli

Hazreti Ömer'in halifeliği döneminde fetihler artıp İslâm toprakları genişleyince Halife Ömer ashab-ı kiramdan bir istişare heyeti kurdu. Ve genişleyen mali yapının nasıl kayıt altına alınacağını sordu. Hazreti Osman, insanların çok zengin olduğunu ve birbirlerine alıp verdikleri malları kayıt altına alamadığı için problemler zuhur edeceğini söyledi. Halife Ömer de Hazreti Osman'ın teklifini makul buldu. Böylece defterlerde hesaplar kaydedilmeye başlandı.

Hazreti Ömer'in Vefatının Ardından

İdare ve idareciliğin bütün inceliklerini yaşayan halife Hazreti Ömer'e Muğire ibn Şube'nin kölesi Ebû Lü'lü Fîrûz efendisini şikâyete gelmişti. Anlaşmalı olduğunu ve bu anlaşmaya rağmen kendisinden daha yüksek ücret istendiğini söylüyordu. Halife Ömer bu Mecusi asıllı adama yaptığı işleri sordu. Efendisinin kendisinden talep ettiği ücretin de fazla olmadığına hükmetti. Bu karar Ebû Lü'lü'nün hiç hoşuna gitmedi. Hazreti Ömer, Fîrûz'un değirmen ustalığında mahir olduğunu da duymuştu. Kendisi de ona bir değirmen siparişi verdi.

Derken bir sabah namazında, halife teb'asının önüne geçmiş, namaz kıldırıyordu. Hain plânını devreye sokmak isteyen Ebû Lü'lü safların arasından sıvışıp Hazreti Ömer'i bıçak darbeleriyle yaraladı. Mübarek bedeninden

kanlar akıyordu. Bu anda bile ilk söylediği şey, Abdurahman bin Avf'ın cemaatin önüne geçip namazı bitirmesi oldu. Hazreti Ömer kendisini yaralayan kimsenin bir Mecusi olduğunu öğrendiğinde Allah'a hamd ü sena etti. Bir Müslüman'ın kendisine kızarak böyle bir iş yapmasının kendisini dâğidâr edeceğini söyledi. Ölümünü hissetmiş olacaktı ki kendisinden sonra devletin başsız kalmasını istemiyordu. Hepsi aşere-i mübeşşereden olan altı kişi tayin etti. Bunlar Osman bin Affan, Ali bin Ebî Tâlib, Talha bin Ubeydillah, Zübeyr bin Avvâm, Sa'd bin Ebî Vakkâs, Abdurrahman bin Avf idi. Çok sevdiği Ebû Ubeyde bin Cerrah hayatta olsaydı belki onu doğrudan halife seçtirecekti. Zira Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun için "Ebû Ubeyde bu ümmetin emînidir." buyurmuştu.

Ve bir Muharrem ayının üçüncü gününde Hazreti Osman'a (radıyallâhu anh) hilâfet için biat edildi. Sanki sema Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) hilafetine seviniyordu ya da başına geleceklere üzülüyordu! Zira o sene Medine'de yağmur sağanağı vardı. Çok yağmur yağmasından dolayı "bol yağmurlu gün" anlamında o yıla "Ruâf yılı" adı verilmişti. Hazreti Osman'a (radıyallâhu anh) biat edildiği gün şûra ehli onun etrafında toplanmış, o da ikindi vaktine doğru camiye gitmiş ve onlara hutbe okumuştu. O sırada Mescid-i Nebi'nin müezzini olan Süheyb ezan okumuş, Medine halkı ezan ile kâmet arasında mescidde

toplanmış ve yüzer kişilik gruplar hâlinde gelip ona biat etmişlerdi. Daha önceki halifelerde yaşanmamış bir şey oldu o gün. Medine dışından diğer şehirlerden de heyetler hâlinde gelenler yeni halifeye biat etmişlerdi. Hazreti Osman (radıyallâhu anh) konuşmak üzere minbere çıktığında orada bulunanların en tasalı ve kederlisi gibiydi. Çünkü idarecilik, istediği bir şey değildi. Bu ağır yükü nasıl götüreceğinin endişesi vardı Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) yüzünde. Hutbesinde nasihatlerde bulunmuş, hutbe bittikten sonra da biat devam etmişti.

Aslında Hazreti Aişe'nin rivayet ettiği bir hadiste Hazreti Âişe, Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) şu sözünü nakletmişti: "Ey Osman! Bir gün Allah sana bir gömlek giydirecektir. Senden o gömleği çıkarmanı isterlerse onlar için o gömleği çıkarma." Bu gömlek hilafet gömleği idi. Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) verdiği gaybî bir haber zuhur etmişti.

İlk hutbesinde şunları söylemişti Hazreti Osman (radıyallâhu anh):

– Ben ağır bir mükellefiyetin altına girdim ve bunu kabul ettim. Ben benden öncekilere uyan birisiyim, bidatçi değilim. Ben Allah'ın kitabı Kur'ân ve Peygamberinin sünnetine tabiyim. İslâmiyet'le gerçekleşen huzur ve güven nimeti içinde yaşıyorsunuz. Bu nimette ömrünüzün sonuna yaklaştınız. Eceliniz hayırla neticelensin. Elinizden geldiği kadar, gece gündüz gayret ettiniz. Şunu iyi bilin ki

dünyanın mayası aldatıcılıktır. Dünya hayatı sizi aldatmasın. Allah'a karşı mağrur olmayın, gelip geçenlerden dersler alın. Başıboş, vurdumduymaz olmayın, uyanık olun. Allah gafil değildir. O, dünyayı seven, ona bağlanıp da her yerde hanlar, saraylar yaptıran bizden önceki insanlar şimdi nerede? Uzun süre saltanat süren, dünya hanedanları neredeler şimdi? Dünya onlara vefasızlık etmedi mi? Bari bunlardan ders alın da Allah'ın hakir gördüğü dünyayı, siz de olduğundan çok büyütmeyin. Âhirete, ezeli yurdunuz olan âhirete hazırlık yapın.

Devamında Hazreti Osman (radıyallâhu anh),

– Şu âyet-i kerimede buna güzel bir örnek var, dedi ve âyeti okuyarak hutbesini bitirdi: "Sen, onlara dünya hayatının misalini ver. Geçici dünya hayatı, tıpkı şuna benzer: Biz, gökten yağmur indiririz. Yeryüzündeki bitkiler onunla karışıp yemyeşil kesilir. En sonunda da kuruyup rüzgârın savurduğu çer-çöp hâline gelir. Allah her şeye muktedirdir."[4]

4 Kehf Sûresi, 18/45

Halifenin İlk İcraatı

Hazreti Osman'ın halife olarak ilk icraatı, Muğire ibn Şu'be'nin yerine Sa'd ibn Ebî Vakkâs'ı vali olarak tayin etmek oldu.

Hazreti Osman (radıyallâhu anh) önceki halife Hazreti Ömer'in tavsiyesi üzerine böyle bir değişikliğe gitmişti. Muğire'nin kalbini kırmamak için de şu açıklamayı yapmıştı:

– Ben, Muğire'yi herhangi bir yanlışı veya hıyanetinden dolayı değil, benden önceki halifenin tavsiyesi üzerine değiştirdim ve Sa'd'ı yerine tayin ettim.

Sa'd ibn Ebî Vakkâs, Hazreti Osman'ın (radıyallâhu anh) hilâfeti döneminde ilk tayin edilen vali idi. Sa'd

Kûfe'de bir küsur yıl valilik yapmış bulunuyordu. Hazreti Osman (radıyallâhu anh) hilafetinin ilk senesinde hac emirliğini bizzat kendisi icra etmişti. Ashab-ı kiram vazife değişikliklerini bir kurtulma sayıyorlardı. Zira mesuliyeti çok ağırdı.

Kâbe Onarılıyor, Mescid Genişletiliyor

Hicretin 26. senesi idi. Hazreti Osman (radıyallâhu anh) bu sene Kâbe-i Muazzama'nın onarılmasını emretti. Yine Mescid-i Nebi'nin genişletilmesi ve etrafında bulunan bazı evlerin istimlâk edilmesini emretmişti. İstimlâk edilen evlerin bazılarına bedellerini ödemiş, bazıları evlerini satmayı kabul etmeyince bu evlerinin bedellerini beytülmâle koyup evleri yıkıvermişti. Bu ev sahipleri Hazreti Osman'a (radıyallâhu anh) şikayette bulununca hapsedilmelerini emretmiş ve,

– Ömer size karşı böyle davransaydı ona şikayette bulunamazdınız, demişti.

Araya giren Hâlid ibn Esid, bu konuda Hazreti Osman'la görüşüp aflarını istemiş ve böylece serbest bırakılmışlardı.

Mısır Valisi Değişiyor

Bu yıl içinde Amr ibnü'l-Âs, Mısır vergisini toplama görevinden alınmış, yerine Hazreti Osman'ın sütkardeşi olan Abdullah ibn Sa'd ibn Ebi Şerh tayin edilmişti. Bu iki komutan arasında bazı anlaşmazlıklar meydana gelmişti. Abdullah, Hazreti Osman'a mektup gönderip Amr'ın Mısır mali işlerine karıştığını ve Amr da yine mektubunda Abdullah'ın savaş işlerine müdahale ettiğini yazmışlardı. Bunun üzerine Hazreti Osman, Amr'ı görevinden alıp onu Medine'ye çağırmış ve yerine Abdullah'ı Mısır'ın savaş ve mali işlerine tayin etmişti. Amr ibnü'l-Âs, Medine'ye son derece kızmış ve öfkelenmiş olarak varıp Hazreti Osman'ın huzuruna gelmişti. Üzerinde pamuktan bir cübbesi vardı. Hazreti Osman ona bu cübbesinin ne ile doldurulduğunu sormuştu. Amr,

– Cübbenin içinde Amr ibnü'l-Âs vardır, diye cevap verince, Hazreti Osman,

– Evet, biliyorum; fakat kumaşın arasına bir şeyin doldurulduğunu görüyorum. Onun pamuk mu, yoksa başka bir şey mi olduğunu soruyorum, demişti.

Amr ibnü'l-Âs'ın gazaplı hâlini görünce onu yumuşatmak istemişti.

Abdullah ibn Ebi Şerh, Mısır'a vali olarak tayin edildikten sonra Afrika'nın bu bölgesinin fethi için Hazreti Osman'a bir hayli ısrarlarda bulunmuş ve ondan buranın fethi için askerler istemişti. Bu teklifi alan Hazreti Osman, etrafında bulunan sahabilerin ileri gelenleriyle durumu görüşüp istişare etmiş ve Afrika'nın fethine karar verilmişti. Bunun üzerine Hazreti Osman Medine'den içinde ashabın ileri gelenlerinin de bulunduğu bir askeri birliği teçhiz ederek, aralarında Abdullah ibn Abbâs ve başkalarının da bulunması şartıyla onları Afrika'nın fethi için Abdullah ibn Ebi Serh'in emrine vermiş ve Abdullah da bunları alarak Afrika'nın içlerine doğru ilerlemişti.

Bu arada Hazreti Osman, Afrika'nın fethine çıkan Müslümanlardan bir haber alamamıştı. Bunun üzerine Abdullah ibn Zübeyr'i emrine verdiği askerlerle birlikte bazı haberler getirmek üzere Kuzey Afrika'ya göndermişti. Abdullah ibn Zübeyr süratlice hareket edip emrindeki

askerlerle Abdullah ibn Sa'd'ın yanına varmış, onlara katılmıştı. Onun gelmesi üzerine Müslümanlar sevinmiş ve tekbir getirerek bu sevinçlerini belli etmişlerdi.

Abdullah ibn Sa'd buradaki fetihlerden sonra Afrika'nın bu bölgesinden Mısır'a geri dönmüştü. O bu seferi sırasında bir yıl üç ay müddetle Afrika'da kalmış ve yine bu müddet ve savaşlar esnasında Müslümanlardan yalnız üç kişi şehit olmuştu. Buradan elde edilen ganimetlerin beşte biri Medine'ye gönderilmişti. Mervan ibn el-Hakem Afrika'dan gelen bu ganimetleri beş yüz bin dinar karşılığında satın almak istemiş ve Hazreti Osman da bunları ona satmıştı.

Endülüs'e Sefer

Tunus'un ve Kuzey Afrika'nın tamamen fethinden sonra Hazreti Osman, Abdullah ibn Nâfi' ibn Husayn ve Abdullah ibn Nâfi' ibn Kays'ı, Endülüs üzerine sefere göndermişti. Bu ikisi Endülüs'e deniz yönünden girmişlerdi. Hazreti Osman onlara ve onlarla birlikte olanlara şöyle yazmıştı: "Haberiniz olsun ki Konstantiniyye Endülüs yönünden fethedilecektir." Hazreti Osman İstanbul'un fethini istiyordu, bunun için Endülüs, Avrupa yolunu düşünüyordu.

Kıbrıs Adası'nın Fethi

Hazreti Osman, halife olduktan sonra Muaviye ibn Ebi Süfyan ona defalarca mektuplar yazıp denizde sefer yapma konusunda izin istemişti. Nihayet, Hazreti Osman Muaviye'nin bu isteğine izin verdi. Deniz seferi bildikleri bir şey değildi. Hazreti Osman şöyle dedi:

– Bu sefer için Müslümanlardan asker seçme. Sefer için aralarında kura da çekme. Onları serbest bırak. Kendi iradeleriyle katılmak isteyenleri orduya al. Sen de onları lazım olan askeri teçhizatla donat.

Muaviye, Benî Fezâre kabilesi ile bir anlaşması bulunan Abdullah ibn Kays'ı bu sefer için kumandan tayin etmiş ve Müslümanlar da Şam'dan Kıbrıs'a sefere çıkmışlardı. Diğer yandan Abdullah ibn Ebi Serh'in Mısır'dan gönderdiği ordular da oraya varmıştı. Müslümanlar,

Kıbrıs'a varıp halkıyla yılda yedi bin dinar cizye ödemek şartıyla anlaşma yapmışlardı. Kıbrıslılar Bizans'a da aynı miktarda vergi ödemekteydiler. Müslümanlar, bu vergiyi engellemiş ve kendilerini ilgilendirmeyen bir husus olarak yorumlamışlardı. Ayrıca Kıbrıs halkı, Müslümanlara adadan geçiş izni verecek ve Müslümanlar da Bizans ülkesine gitmek üzere buradan ordu sevk edebileceklerdi.

Bu sefer sırasında Ensar'dan Ümmü Haram binti Milhân vefat etmişti. Ümmü Haram, üzerine binmiş olduğu bineğinden düşmüş ve boynu kırılıp orada göçüp gitmişti. Bu da Allah Resûlü'nün bir sözünü ve mucizesini doğruluyordu. Bir gün Allah Resûlü, Ümmü Haram binti Milhân'ın evine gitti. Orada istirahat için biraz uzandı ve tebessüm ederek uyandı. Ümmü Haram binti Milhân sordu:

– Niçin tebessüm ettiniz ey Allah Resûlü?

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

– Ümmetimden Allah yolunda savaşan birtakım kimselerin yeşil denizde sefere çıktıklarını gördüm. Hâlleri tahtları üzerinde kurulu sultanlara benziyordu.

Ümmü Haram dedi ki:

– Ey Allah Resûlü! Dua edin, Allah beni de onlardan kılsın.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem),

– Ey Allah'ım! Onu da (Ümmü Haram) onlardan kıl, diye dua etti.

Sonra tekrar uzandı ve yine tebessüm ederek uyandı. Aralarında aynı konuşma geçti. Bu defa Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

– Sen ilklerdensin. Sonunculardan olmayacaksın.

O günleri Hazreti Enes anlatır: "Ümmü Haram binti Milhân, Ubâde ibn es-Sâmit ile evlendi ve kocası ile birlikte Kıbrıs deniz seferine çıktı. Dönem Hazreti Osman'ın hilafeti dönemiydi. Karaya çıkıp yola düştükleri sırada bindiği hayvan onu savurdu. Yere düşerek şehit oldu." Böylece Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) mucizesi gerçekleşiyordu.

Mescid-i Nebi

Hazreti Osman, bu yılın Rebîu'l-evvel ayında, Hazreti Peygamber'in mescidini genişletmişti. Bina yapılırken Batn-i Nahl'den kireç getirilmişti. Hazreti Osman mescidin duvarlarını nakışlı taşlarla bina etmiş, ayrıca mescidin direklerini aralarına kurşun dökülen taşlardan ördürtmüştü. Bu genişletmeden sonra mescidin uzunluğu 160 ve eni 150 zira' olmuştu. Kapılar Hazreti Ömer zamanında olduğu gibi altı tane olarak bırakılmıştı. Bugün Hazreti Osman'ın yaptırdığı mihrap hâlâ durmaktadır.

İslâm Coğrafyası Genişliyor

Hazreti Osman'ın halife seçilmesinin üzerinden henüz beş sene kadar geçmişti ki, Kuzey Afrika, baştanbaşa İslâm'ın hâkimiyeti altına alındı. İslâm orduları, bir yandan da Hazar Denizi'nin arkasına sarkmış ve Taberistan'ı fethetmişti. Ardından, Mâverâünnehir de fethedildi ve İslâm, daha Hazreti Osman devrinde Çin Seddi'ne varıp dayandı. Bugünkü Türkiye'nin elli misli büyüklük ve genişlikte bir devleti Cenâb-ı Hak, on beş sene içinde o devrin Müslümanlarına lütfetti.

Allah Resûlü'nün Mührünün Eris Kuyusuna Düşmesi

Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kullandığı ve imza ettiği mühür, vefatından sonra diğer halifeler tarafından kullanılıyordu. Bu mührü, Hazreti Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğer milletleri İslâm'a ve Allah yoluna davet etmek için mektuplar yazdığı sırada yaptırmıştı. Mühürde üç satır vardı. Birinci satırda "Muhammed", ikinci satırda "Resûl", üçüncü satırda ise "Allah" yazılıydı. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatına kadar bu mührü kullanmıştı. Hazreti Ebû Bekir de vefat edene kadar bu mührü kullanmış, arkasından Hazreti Ömer'e geçmiş, o da vefat edene kadar kullanıp Hazreti Osman'a intikal ettirmiş ve Hazreti Osman da bu mührü altı yıl müddetle

kullanmıştı. Ancak sonrasında Allah Resûlü'nün mührü Hazreti Osman'ın elinden -Medine'ye yakın mesafede bulunan- Eris kuyusuna düşmüştü. Şöyle ki Müslümanların su ihtiyaçlarını temin etmek için Medine yakınlarında bir kuyu kazılmıştı. Hazreti Osman, bu kuyu başında otururyorken yüzük elinden kaymış, kuyunun içine düşmüştü. Kuyunun içinde mührü çok aramışlar ve kuyunun bütün suyunu boşaltmışlarsa da yine de bulamamışlardı. Hazreti Osman bu mührü bulabilecek kimseye çok büyük miktarda mükâfatlar vaat etmişti. Ancak mühür bulunamayınca son derece üzülmüş, bulunmasından ümidini kesince de aynı şekil üzerine ikinci bir mühür yaptırıp parmağına takmış ve vefat edinceye kadar parmağında taşımıştı.

Kur'ân-ı Kerim Çoğaltılıyor

Hazreti Osman Zinnûreyn döneminde İslâmî fetihler yapılıyor; zenginlik, maddî refah artıyor; Müslümanlar farklı şehirlere, bölgelere dünyanın her tarafına hicret ediyorlardı. Bu yeni ortam ve şartlarda İslâm'la tanışanlara Kur'ân öğretimine ihtiyaç duyulmaktaydı. Her geçen gün insanlar, Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) dönemindeki vahiy atmosferinden uzaklaşıyordu. Bu değişen yeni coğrafyadaki farklı İslâm beldelerinde yaşayan Müslümanlar, bölgelerinde meşhur olan sahabinin kıraatiyle Kur'ân'ı öğrenip okuyorlardı. Mesela, Şam Eyaleti ve civarı Übeyy İbn Kâ'b'ın kıraatiyle, Kûfeliler Abdullah İbn Mes'ûd'un, Basralılar Ebû Musa el-Eş'ârî'nin, bir başka bölge de Mikdad ibn Esved'in kıraatiyle Kur'ân okumaktaydı. Bu durum, farklı şehirlerde ve bölgelerde yaşayan

Müslümanlar arasındaki Kur'ân okunuşunda ihtilâfa ve münakaşalara sebep oluyordu. Çünkü yeni İslâm beldelerinde Müslüman olanlar, farklı lehçeleri konuşanlara kolaylık olması maksadıyla Allah tarafından izin verilen yedi harf, lehçe üzerine okuma gerçeğini bilmeden önce sahabiler arasındaki bu kıraat farklılıkları konusunda şüpheye düşüyorlardı.

İşte, nübüvvetin ilk yıllarında, gerek Kur'ân'ın, farklı Arap kabilelerine mensup müminler tarafından, onlar Kureyş lehçesine alışıncaya kadarki geçiş döneminde yedi harf (lehçe) üzerine okunmasından kaynaklanan, gerekse genişleyen yeni İslâm coğrafyasındaki Arap olmayan milletlere mensup Müslümanların Kur'ân'ı doğru okuyuş zorluğundan ileri gelen ihtilâflar, Hazreti Osman'ın hilâfetinin bidayetinde iyice su yüzüne çıkmıştı.

Nihayet, Azerbaycan ve Ermenistan savaşına katılan Iraklı ve Suriyeli askerler arasında baş gösteren ihtilâflar, âdeta bu konuda bardağı taşıran son damla olmuştu. Asr-ı Saadet'te yazılıp ezberlendiği şekle göre Hazreti Ebû Bekir'in (radıyallâhu anh) döneminde derlenip iki kapak arasında bir kitap hâline getirilen İmam Mushaf'ının çoğaltılarak okuyuş farklılıklarına son verecek şekilde, belli başlı İslâm beldelerine dağıtılması zamanı çoktan gelmişti.

Sahih-i Buhari'de anlatıldığı üzere; Azerbaycan ve Ermenistan savaşına katılan ordunun komutanı Huzeyfe ibn Yemân, Suriyeli ve Iraklı askerler arasındaki kıraat

ihtilâfını görünce dehşete kapıldı. Savaş dönüşü evine uğramadan önce Halife Hazreti Osman'ın yanına geldi ve,

– Ey Müminlerin Emiri! Kitapları hakkında, Yahudi ve Hıristiyanların ihtilâfına benzer ihtilâfa düşmeden, bu ümmetin imdadına yetiş, dedi.

Bunun üzerine Hazreti Osman hemen Hazreti Hafsa Annemize,

– Ebû Bekir'in bir araya getirdiği ve sana emanet ettiği Kur'ân nüshasını bize gönder, ondan mushaflar çoğaltıp sana tekrar iade ederiz, diye haber yolladı.

Hazreti Hafsa da yanındaki mushafı Hazreti Osman'a gönderdi. İstinsah ve çoğaltma işi için Zeyd İbn Sâbit başkanlığında Abdullah İbn Zübeyr, Said İbn el-Âs ve Abdurrahman İbn Hâris İbn Hişam'ı görevlendirip kendilerine,

– Şayet siz, Kur'ân'la ilgili bir konuda Zeyd İbn Sâbit'le görüş ayrılığına düşerseniz, onu mutlaka Kureyş lisanına (lehçesine) göre yazınız. Çünkü Kur'ân, Kureyş lehçesine göre nazil olmuştur, tâlimatını verdi.

Hazreti Hafsa Annemizdeki bu nüshaya "İmam Mushaf" denmiştir.

Hazreti Osman'ın görevlendirdiği heyet, onun emir ve tâlimatları doğrultusunda Kur'ân nüshalarını çoğalttılar. Sonra da Hazreti Osman, İmam Mushaf'ını Hafsa

Validemiz'e geri iade etti. Çoğaltılan nüshaları da değişik İslâm beldelerine gönderdi. Bunların dışında yazılmış Kur'ân sahifelerinin ve özel mushafların da yakılmasını emretmişti.

Elimizde mevcut rivayetlere göre en az dört, en fazla sekiz adet mushaf yazılmıştır. Bunlardan birisi İmam Mushaf'ı olarak Medîne-i Münevvere'de (hilâfet merkezinde) bırakılmış, diğerleri de Kûfe, Basra, Şam, Mekke-i Mükerreme, Mısır, Yemen ve Bahreyn gibi önemli İslâm merkezlerine gönderilmiştir. Şu gerçeği ifade etmek gerekir ki, Hazreti Osman istinsah edilen mushafların dışındaki Kur'ân sahifelerinin ve özel mushafların yakılması işini tek başına yapmamıştır. Bilâkis sahabilerle istişare ettikten ve onların muvafakatini, yardımını, desteğini ve şükranlarını aldıktan sonra bu önemli kararı vermiş ve uygulamıştır. O kadar ki, Hazreti Osman'ın mushafları yakma işiyle ilgili olarak ileri geri konuşanlara karşı Hazreti Ali'nin şu ifadeleri gerçekten anlamlıdır:

– Ey insanlar topluluğu! Allah'tan korkun ve Osman hakkında aşırıya gitmenizden ve "Mushafların yakıcısıdır." sözünden sakınınız. Allah'a yemin olsun ki şüphesiz o, bu işi biz Allah Resûlü'nün ashabının huzurunda, bilgimiz dâhilinde yapmıştır.

Hazreti Ali Efendimiz ayrıca şöyle demiştir:

– Şayet Osman'ın yerinde ben olsaydım mushaflar konusunda ben de Osman'ın yaptığı gibi yapardım.

Peygamberimiz'i Vesile Ederek

Hadiseyi Osman bin Huneyf anlatır. Bir adam vardı. Bir ihtiyaç sebebiyle Hazreti Osman Zinnûreyn'e gidip gelirdi. Ancak Hazreti Osman, o adama iltifat etmez ve ihtiyacıyla çok ilgilenmezdi. Herhâlde ihtiyacı konusunda çok ikna olmamıştı. O kimse Osman bin Huneyf'e rastladı ve ona bu durumdan yakındı. Osman bin Huneyf ona şöyle dedi:

– Su dolu bir ibrik bul ve güzel bir abdest al, sonra da mescide git, orada iki rekât namaz kıl. Sonra da şöyle dua et: "Allah'ım, rahmet peygamberi, Peygamberimiz Hazreti Muhammed'i vesile ederek Senden istiyor ve Sana yöneliyorum. Ya Muhammed! Seni vesile ederek Rabbine, Rabbime Celle ve Azze'ye yöneliyorum ki, ihtiyacımı yerine getirsin." Bu duanın ardından ihtiyacın ne ise onu söyle.

Sonra da bana gel, birlikte Hazreti Osman Zinnûreyn'e gidelim. Sonra birbirinden ayrıldılar. O muhtaç zât Osman ibn Huneyf'in dediğini yaptı ve Hazreti Osman'ın kapısına gitti. Kendisini nöbetçi karşıladı, elinden tuttu ve Hazreti Osman'ın yanına götürdü. Hazreti Osman onunla beraber bir minderin üzerine oturdu ve,

– İhtiyacın nedir, diye sordu.

Adam ihtiyacını söyledi, o da ihtiyacını karşıladı. Sonra da,

– Senin bana gelip giderken bir ihtiyacını söylediğini ancak şimdi hatırlayabildim. Her ne ihtiyacın olursa bize gel, dedi.

O zat oradan ayrıldı, Osman ibn Huneyf ile karşılaştı. Ona,

– Allah seni mükâfatlandırsın. Sen ona benim hakkımda konuşuncaya kadar bana iltifat etmedi ve ihtiyacıma bakmadı, dedi.

Osman ibn Huneyf dedi ki,

– Vallahi ben ona senin hakkında hiçbir şey söylemedim. Ancak ben Allah Resûlü'nün huzurunda iken şöyle bir olaya şahit olmuştum: "Allah Resûlü'ne gözleri görmeyen biri geldi ve hâlinden yakındı. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ona,

– Bu hâline sabretmez misin, buyurdu.

Âmâ zât,

– Ey Allah'ın Resûlü! Bana yardımcı olacak kimse yoktur. Gözümün görmemesi bana zor geliyor, dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

– Git abdest al. Sonra iki rekât namaz kıl.

Ardından senin okuduğun duaları okudu. O kör adam bizden ayrıldı. Sohbet uzadığından biz henüz dağılmamıştık. O kimse fazla vakit geçmemişti ki gözünde hiçbir âmâlık yokmuş gibi bizim yanımıza geldi."

Çocuklarınızı Evlendirirken

Abdullah ibn Zübeyir, İfrîkıyye'nin fethinden dönmüştü. Halife Osman kendisini karşıladı. Ardından da onu fethin nasıl müyesser olduğunu anlatması için minbere çıkardı. Abdullah ibn Zübeyr yaşanılanları anlattı. Ardından sözü Hazreti Osman aldı ve şunları söyledi:

– Ey Müslümanlar! Çocuklarınızı evlendirirken babalarına ve kardeşlerine bakın ve öyle değerlendirin. Ben Ebû Bekir'in çocukları ve torunları arasında bu Abdullah'tan daha çok ona benzeyeni görmedim.

Abdullah ibn Zübeyr, Hazreti Ebû Bekir'in kızı Esmâ'nın oğluydu. Hazreti Osman bu sözleriyle Abdullah'ın da dedesi gibi cesaretli, işinin hakkını veren ve güzel konuşan birisi olduğunu kastediyordu.

Cidde Liman Hâline Geliyor

Hicretin altıncı senesiydi. Hazreti Osman, cahiliye döneminde Mekke'ye gelişlerin yapıldığı liman kasabası Şa'biyye yerine Cidde kasabasını liman hâline getirme kararı aldı. Kendisi de Cidde'ye gelip sahili Cidde tarafına doğru genişletti. Artık hem ticaret için gelenler hem de hacca deniz yoluyla gelenler için yeni bir yol açılmış oluyordu.

Cidde bugün hâlâ liman şehri olarak hizmet vermektedir. Hazreti Osman'ın şehirleşme anlayışına güzel bir örnektir.

Hazreti Osman ve Gözyaşları

Gözü yaşlı, kalbi hüşyâr bir insandı Hazreti Osman (radıyallâhu anh)... Bir mezar başında durduğu zaman gözyaşları ceyhun gibi olur, mübarek sakalını ıslatıncaya kadar ağlardı. Bu ağlamasının sebebini çok iyi bilmeyenler kendisine,

– Sen cennetten ve cehennemden bahsediyorsun, ağlamıyorsun da kabir korkusundan dolayı mı ağlıyorsun, diye sorarlardı.

Hazreti Osman Efendimiz de onlara şöyle derdi:

– Allah Resûlü'nün şöyle dediğini işittim: "Şüphesiz kabir, âhiret yolculuğundaki konakların birincisidir. Eğer ölen kimse kabir azabından kurtulursa ondan sonraki

menziller kabirden daha kolay olur. Şayet ölen kimse kabir azabından kurtulmazsa ondan sonraki duraklar ondan ağır olur. Kabir kadar korkunç hiçbir fecî manzara görmedim."

Bir Rekâtte Hatim

Hazreti Osman'ın evi asiler tarafından kuşatıldığında, hanımı Nâile isyancılara,

– Siz onu öldürmek mi istiyorsunuz? İster öldürünüz, ister bırakınız, kesinlikle o bütün geceyi, bir tek rekâtla ihya eder ve o rekâtta bütün Kur'ân'ı hatmeder, demişti.

Bir başka örnek ise şöyledir: "Osman ibn Abdirrahman Teymî anlatıyor:

– Bir gün 'Gecemin tamamını Kabe-i Muazzama'da Makam-ı İbrahim'de namaz kılmakla geçireceğim.' diye niyet ettim. Yatsıdan sonra Makam'da namaza durdum. Ben namaz kılarken birisi elini omuzlarıma koydu. Selâmdan sonra baktım ki Osman'dır. Osman Fatiha'dan başlayıp Kur'ân'ı sonuna kadar okuyarak namazını tamamladı.

Selâm verdi ve ayakkabılarını alıp gitti. Daha önce de namaz kılıp kılmadığını bilmiyorum."

Tabiin'den Muhammed ibn Sirin de diyor ki:

– Hazreti Osman geceyi ihya eder, bütün Kur'ân'ı bir rekâtta okurdu.

Gece Onların Hakkıdır

Hazreti Osman Efendimiz, iffet abidesi olduğu kadar aynı zamanda edeb insanıydı. Bir gece abdest almaya kalkmıştı. Abdest suyunu kendisi tedarik etti. Güzelce abdestini alıp namazını eda etti. Sonra yanındaki birisi,

– Ey Müminlerin Emiri! Bir yardımcınızı uyandırsaydınız da size yardım etseydi, deyince Halife Osman,

– Olur mu öyle şey! Gece onların hakkıdır. Benim onların gecesinde hakkım yok ki istirahatlarını böleyim, demişti.

Hasta Ziyareti

Abdullah ibn Mesud hastalanmıştı. Hazret Osman, Abdullah ibn Mesud'u çok severdi. Hastalanınca onu ziyaret etti ve aralarında şöyle bir konuşma geçti: Hazreti Osman sordu:

– Hastalığın nedir?

– Günahlarım!

– Canın neyi çekiyor?

– Rabbimin rahmetini.

– Sana bir tabip göndereyim mi?

– Beni tabip hasta etti.

– Sana ihsan göndereyim mi?

– İhsana ihtiyacım yok!

– Kızlarına kalır.

– Kızlarımın fakra düşmesinden mi korkuyorsun?

– Hayır.

– Ben kızlarıma her gece Vâkıa Sûresi'ni okumalarını söyledim. Ben Aleyhissalâtu Vesselâm'ın, "Kim Vâkıa Sûresi'ni okursa asla fakirlik görmez." dediğini işittim.

İbn Mes'ud (radıyallâhu anh), Hicrî 32 yılında Medine'de vefat etmiştir. Abdullah ibn Zübeyr'e vasiyet eder, Cennetü'l-Bakî'ye defnedilir, namazını Hazreti Osman kıldırır.

İsyanın Ayak Sesleri

Hazreti Osman'ın halim selim, akrabalarına düşkün bir mizacı vardı. Onlara yaptığı maddi yardımlar devlet imkânlarıyla yapılıyor zannediliyor, bu da zayıf ruhlu ve haset kimseler tarafından kıskanılıyordu. Halife Osman, hoşnutsuzlukları bertaraf etmek için valileriyle bir istişare toplantısı yaptı. Toplantıdan sonra hac ibadeti döneminde gayr-ı memnun kimselerin hacca gönderilmesi ve onlarla Medine'de görüşmeler yapılması kararlaştırıldı. Bütün problemlerin olabildiğince giderilmesi sağlanacak ve yanlış anlamaların önüne geçilecekti. Her ne kadar akraba yardımlarını kendi özel sermayesinden yaptığını izah etse de buna inanmak istemeyenler vardı. Fitne ateşi sönmemişti. Ve bu kimseler Hazreti Ali'yi bu konuları görüşsün diye Halife'ye gönderdiler. Hazreti Ali, Halife'nin

huzuruna çıktı ve olan bitenle ilgili, muhaliflerin söyledik-lerini ona iletti.

Hazreti Osman hemen Mescid-i Nebevi'ye gitti ve bir hutbe irad etti. Hutbesinde aleyhte gıybet edenlerin yaptığının yanlış olduğunu anlattı. Valilerin bazısının akrabası olduğunu söyleyenlere, aynı valilerle Hazreti Ömer'in de çalıştığından bahsetti.

Bu arada fitnenin başı Abdullah ibn Sebe ismindeki bir Yahudi idi. Müslüman olduğunu ilan etmişti ama fitneyi kızıştırmak için şehir şehir dolaşıyordu. Emeline insanları birbirine düşürerek varacağına emindi. Nerede bir gayr-ı memnun topluluk varsa onlarla haberleşerek fitnenin fitilini tutuşturmaya devam ediyordu. "Hazreti İsa'nın nüzulüne inanan Müslümanlar niye Hazreti Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) inişine inanamıyorlar. O da vefatından sonra tekrar dirilecektir." gibi kafa karıştıran iddialarda bulunuyordu. Şam'da barınamayacağını anlayınca Mısır'a gitmişti. Özellikle de şunu söylüyordu:

– Muhammed kendisinden sonra Ali'yi vasiyet etmiştir. Ali, Muhammed'in vâsisidir, diyerek Hazreti Osman'ın halifeliğinin haksızlık olduğu kanaatini yayıyordu.

Zaten muhalefet kendilerine böyle gerekçeler arıyordu. Küçük şeyler anında büyütülüyordu. Bardağın dolu tarafından bakılarak görülebilecek meseleler boş tarafından bakılarak değerlendiriliyordu. Bir yıkım olacaktı ama nasıl olacak ya da kimler bu fitnenin mağdurları olacaktı?

Muhasara Gerekçeleri

Fitne durulmamış, Hazreti Osman muhalifler tarafından muhasara edilmiş ve kendisine bazı gerekçeler ileri sürülmüştü. İsyancılar yaptıklarına meşru deliller aramaktaydılar. Bu iddialar ve Hazreti Osman'ın verdiği cevaplar şöyleydi:

Birinci iddia, "Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve senden önceki iki halife, Ebû Bekir ve Ömer hac ibadeti sırasında Arafat'ta namazı cem' ederek[5] kıldılar. Sen ise bu namazları dört rekât kıldın." şeklindeydi. Hazreti Osman'ın cevabı da şu idi:

– Eğer öyle kılsaydım, büyümüş olan İslâm topraklarından gelen hacılar namazın iki rekât kılınacağı zehabına

[5] Cem: Hac ibadeti sırasında Arafat'ta öğle ve ikindi namazları peş peşe öğle namazı vaktinde kısaltılarak iki rekât kılınır.

kapılırlar, memleketlerine döndükten sonra iki rekât kılmaya devam ederlerdi. Böyle bir yanlış anlayışa düşmesinler diye tam kıldım.

İsyancıların ikinci iddiaları şuydu: Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve senden önceki iki halife Ebû Bekir ve Ömer, Ebû Zer'e (radıyallâhu anh) değer verirler, onu taltif ederlerdi. Sen ise onu Rabaza'ya gönderdin. İ'zaz ve ikramda bulunmadın. Hâlbuki Hazreti Osman, Ebû Zer'i toplumdaki başkalaşıma katlanamayacağı için köyüne Rabaza'ya göndermişti. Bunu yaparken de Allah Resûlü'nün Ebû Zer hakkındaki bir sözüne dayanmıştı. Ebû Zer de Hazreti Osman'a hiç itiraz etmemişti.

İsyancılar üçüncü iddialarında, "Önceleri zekâtları görevli memurlar toplarlardı. Sen ise zekât verme işini mal sahibinin iradesine bıraktın. Bundan dolayı herkes canı ne kadar isterse o kadar zekât veriyor." diyorlardı. Hazreti Osman Efendimiz'in cevabı şöyle olmuştu: "Artık bir değişim yaşanıyor. Görevli memurlar bazen sert ve haşin davranabiliyorlardı. Ben de halkı serbest bırakarak gönülden zekâtlarını getirmelerini temin ettim."

Dördüncü iddia, "Allah Resûlü'nün Medine'den çıkardığı insanları geri getirdin." şeklinde idi. Hazreti Osman bu iddiaya şöyle cevap verdi:

– Ben Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat ettiği hastalığında kendisine söylemiştim. Bu iki ismin

Medine'ye dönmelerine izin verdiler. Bunu Halife Ebû Bekir ve Ömer'e de söyledim. Benden şahit istediler ama şahidim yoktu. Ben halife seçilince Allah Resûlü'nün iznine binaen onları geri getirdim. Zaten tevbe de etmişler. Münafık ve gayrimüslimlerle dostluğu bırakmışlardı.

İsyancıların iddialarından biri de şuydu: "Sen akrabalarını devlet işlerinde kayırdın. Onlara ihsanda bulundun. Onların maişetlerini bollaştırıyorsun. Bu da ayrılığa sebep oluyor." Hazreti Osman'ın buna verdiği cevap şuydu: "Allah bana servet ve mal genişliği nasip etti. Ben de bu servetimi daha çok akrabalarıma verdim. Yoksa devlete ait maldan, hazineden bir şey dağıtmadım. Kimin hakkı ne ise hazineden o kadar verdim. Bu huyumdan da bu yaştan sonra vazgeçecek değilim."

Bir iddia da şöyleydi: "Sen, Ebû Bekir'in cem ettiği ve özellikle de ashab-ı kirama ait Kur'ân'ları yaktırdın ve sadece birkaç tane bıraktın. Müslümanların elinde vahiy geldiğinde yazdıkları ne kadar kemik, tahta v.s. varsa bunları da imha ettin. Ne diyeceksin bunlara?" Hazreti Osman'ın verdiği cevap şuydu: "Bana okuyuşlarda ihtilafların başladığını söylediler. Bu, yeni fitnelere sebep olabilirdi. Ben de istikbalde zuhur edebilecek bir fitnenin önünü kestim. Yaptığıma da kimse karşı çıkmadı."

İsyancılar sudan bahaneler uyduruyorlardı ve bu sudan bahanelerden biri de şuydu: "Ebû Bekir halifeliği sırasında

Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) minberinde bir basamak aşağıda bulunurdu. Ömer de hilafetinde Ebû Bekir'in bulunduğu merdivenden bir basamak aşağıda durdu. Sen ise Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) durduğu basamakta durdun." Hazreti Osman şöyle cevap verdi: "Eğer ben de onların yaptığı gibi devam etseydim bir müddet sonra çukur kazıp çukura inmek gerekirdi. Onun için böyle yaptım."

Sekizinci iddia olarak "Biz Baki'de hayvanlarımızı otlatırdık. Sen bunu yasakladın. Niye böyle bir yasak getirdin?" diye sordular. Hazreti Osman Efendimiz de "Devlete ait hayvanlar otlasınlar diye Baki'de başka hayvan sahiplerinin hayvanlarını otlatmasına yasak getirdim." dedi.

İsyancılar, ayrıca Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) kullandığı ve Hazreti Osman'ın parmağında iken düşen yüzüğü bahane olarak ileri sürseler de Hazreti Osman her defasında ikna edici cevaplar veriyor ve onları susturuyordu. Aldıkları cevaplardan sonra isyancılar bu defalık dağılmışlardı. Yapılacak şeylere orada bulunan Hazreti Ali de engel olmuştu.

Hazreti Osman'ın Evi Kuşatma Altına Alınıyor

Hazreti Ali, isyancılarla konuşmuş ve geriye dönmelerini sağlamıştı. Ancak isyancılar bir yolunu bulup Medine'ye tekrar gelmişler ve Hazreti Osman'ın evini kuşatmışlardı. Hazreti Osman'ın halifelikten el çekmesini istiyorlardı. Hazreti Osman Efendimiz ise isyancılara aldırmadan Mescid-i Nebevi'ye gidip cemaate namaz kıldırıyordu. Son hutbesinde cemaate şunları söyledi:

– Ey cemaat! Allah size dünya hayatını vermiştir ki âhiret hayatınıza hazırlanasınız. Yoksa dünya hayatına çakılıp kalasınız diye vermemiştir. Dünya hayatı bitecektir. Bitmeyen âhiret hayatıdır. Bitip gidecek olan sizi meşgul edip de ebedi devam edecek olandan alıkoymasın. Dünyanın bir sonu vardır, Allah'tan gereği gibi sakının. Bu

sizi kötülükten koruyan bir kalkandır. Nezd-i ulûhiyette olanı elde etmeye de bir vesiledir. Allah'a sığının, cemaatinizi koruyun ve parça parça olmayın. Sonra şu âyetleri okudu: "Hepiniz toptan, Allah'ın ipine (dinine) sımsıkı sarılın, bölünüp ayrılmayın. Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman idiniz de Allah kalplerinizi birbirine ısındırmış ve onun lütfu ile kardeş oluvermiştiniz. Siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oraya düşmekten de sizi O kurtarmıştı. Allah size âyetlerini böylece açıklıyor, ta ki doğru yola eresiniz. Ey müminler! İçinizden hayra çağıran, iyilikleri yayıp kötülükleri önleyen bir topluluk bulunsun. İşte selâmet ve felâhı bulanlar bunlar olacaklardır."[6]

Diğer yandan isyanın şiddeti giderek artıyor ve isyancıların talepleri de yerine getirilmesi mümkün olmayan bir hâl alıyordu. Ev iyice kuşatılmıştı. Eve su gitmesini bile yasaklamışlardı. Ordu isyanın bastırılmasında kullanılmıyordu. Fitne çok çok büyüktü. Hazreti Osman artık evinden dışarı çıkamıyordu. Rûme kuyusunu alıp Müslümanlara su içmeleri için vakfeden Hazreti Osman bir yudum suya muhtaç hâle gelmişti. Tarihin bile sessizlik murakabesine daldığı günlerdi. Önde gelen bazı sahabiler kuşatma altındaki Hazreti Osman'ı korumak için kılıçlarıyla evin kapısını bekliyorlardı. Ama nafileydi. İçeri giren bir isyancı, âhiret hayatına mâl olacak şeyi yapmış,

6 Âl-i İmran Sûresi, 3/103-104

Hazreti Osman ibn Affan Zinnureyn Efendimiz'i kirli kılıcıyla şehit etmişti. Zaten o şehit olacağının haberini seneler önce Allah Resûlü'nden duymuştu. Şehit edilirken önünde mushafı açıktı. Tatlı, sûzişi nağmelerle Kur'ân-ı Kerim okuyordu. Kur'ân'dan doyma bilmeyen bir insandı Hazreti Osman (radıyallâhu anh). Şu sözlerine kulak kabartalım da Kur'ân'a âşık bir gönül nasıl olurmuş anlayalım:

– Kalplerimiz kirlenmese Rabbimizin kelamından doymamız söz konusu olamaz. Onunla ne kadar beraber olsak o kadar daha beraber olmayı arzu ederiz. Gözlerimle mushafa bakmadığım bir günüm geçse o günü kendim için en kötü yaşadığım gün kabul ederim.

Hazreti Osman şehit edilirken okuduğu Kur'ân'ın sayfaları okunmaktan eskimiş bir hâldeydi.

Kuşatma sırasında bir ara evinin damına çıkıp aşağıda bekleşen isyancıları görünce yanındakilere şöyle demişti. Hadiseyi Sehl bin Huneyf'den (radıyallâhu anh) dinleyelim: "Halife Hazreti Osman (radıyallâhu anh) fitneciler sebebiyle evine kapandığı günlerde bir ara onlara evinin damından baktı ve onların kendisini öldürmekten bahsettiklerini işitti. Sonra bize şöyle söyledi:

– Şunlar şüphesiz beni ölümle tehdit ediyorlar. Niçin beni öldürüyorlar? Hâlbuki ben Allah Resûlü'nden şu sözü işittim: "Şu üç suçtan başka suçlardan dolayı hiçbir

Müslüman'ın öldürülmesi helâl olmaz: Sahih bir nikâh ile cinsel ilişkide bulunmuş olduğu hâlde zina edip recmedilen adam, haksız olarak bir insan katleden adam ve Müslüman olduktan sonra dinden çıkan adam." Allah'a yemin ederim ki, ben ne cahiliye devrinde ne de Müslüman olduktan sonra zina ettim. Müslüman hiçbir kimseyi de öldürmedim ve Müslüman olduğum andan bu ana kadar dinden çıkmadım.

Ashab-ı Kiram Onu Yalnız Bırakmıyor

Hazreti Ebû Hüreyre o günlerde aralarında geçen bir konuşmayı şöyle naklediyor: Hazreti Osman'ın kuşatma altında olduğu sırada yanına vararak,

– Ey Müminlerin Emiri! İşte artık savaş helâl olmuştur, dedim.

Bana:

– Ey Ebû Hüreyre! Bütün insanları ve beni öldürmeyi istiyor musun, dedi.

– Hayır, dedim.

Bu defa Osman,

– Allah'a yemin ederim eğer sen bir tek kişiyi öldürürsen sanki bütün insanları öldürmüş olursun, dedi.

Bunun üzerine ben dönüş yaptım ve kılıcımı kınından çıkarmadım.

Ashab-ı kiramdan bazıları Hazreti Osman'a,

– Ey Müminlerin Emiri! Seninle beraber evde bir grup vardır. Allah'ın yardımıyla onlarla beraber dövüş. Eğer Allah Teâlâ isterse onlardan daha az bir grupla seni koruyabilir. Bize izin ver, savaşalım, dediler.

Hazreti Osman,

– Kim benim yüzümden kendisinin veya başka bir kişinin kanını akıtmak istiyorsa, ona Allah'ı hatırlatırım, demişti.

O sırada gelenlerden biri de Zeyd ibn Sabit'ti. Hazreti Osman'a gelerek,

– Ensar tamamen kapıya gelmiş ve diyorlar ki, eğer isterse biz ikinci kez Allah'ın Ensar'ı olabiliriz!

Hazreti Osman,

– Savaşa gelince, hayır! Ben savaşmam, dedi.

Hazreti Osman'la beraber yedi yüz kişi vardı. Eğer Hazreti Osman onlara izin verseydi Allah'ın izniyle, o asiler grubunu Medine'den uzaklaştırırlardı. Aralarında Abdullah ibn Ömer, Hasan ibn Ali, Abdullah ibn Zübeyr gibi Allah Resûlü'nün kahramanları vardı.

Gelenlerden biri de Said ibn As idi. Hazreti Osman'a,

– Ey Mü'minlerin Emîri! Ne zamana kadar biz bu adamlarla kavga etmeyeceğiz? Onlar bizi yediler. Kimisi bize ok atıyor, kimisi taş. Kimisi de bize kılıç çekerek hücum ediyor. Bize emir ver, dedi.

Hazreti Osman,

– Bana gelince, Allah'a yemin ederim ki, onlarla savaşmak istemiyorum. Eğer onlarla savaşmak isteseydim, umarım ki Allah yakamızı ellerinden kurtarırdı. Fakat ben onları Allah'a havale ediyorum. Onları benim için kışkırtanı da Allah'a havale ediyorum. Biz Rabbimiz katında bir araya geleceğiz. Savaşa gelince, yemin ederim, sana savaşmayı emretmem, dedi.

Said, Hazreti Osman'ın bu cevabına karşı,

– Yemin ederim ki, bundan sonra hiç kimsenin durumunu senden sormayacağım, dedi.

Dışarı çıktıktan sonra asilerle savaştı. Başından öldürücü bir yara alıncaya kadar savaşa devam etti. O da böyle içtihat etmişti. Ama sahabe-i kiram Hazreti Osman'ı yalnız bırakmamıştı.

Orucunu Bizimle Açmaz mısın?

Şehit edildiği gün Hazreti Osman (radıyallâhu anh) rüyasında Peygamber Efendimiz'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) görmüştü. Yanında kendinden önceki halifeler Hazreti Ebû Bekir ile Hazreti Ömer Efendilerimiz vardı. O şehadet bekliyordu. Abdestsiz olmamaya dikkat ediyordu. Oruçluydu o gün aynı zamanda. Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine,

– Osman, bugün orucunu bizimle açmaz mısın, diyordu.

Böyle bir teklife hayır denir miydi? Asrımızda İskilipli Atıf Hoca da müdafaanamesini yazarken benzer rüya görüp vazgeçmişti yazmaktan. Yırtıp atmıştı sayfaları. Hazreti Osman'ın tavrıyla benzeşiyordu. Kimsenin kanına girmek istemem demişti Hazreti Osman. İstese bir

tek isyancıyı bırakmazdı. Buna hazır, hareket emri bekleyenler vardı. Niye emretmedi diye düşünülebilir. Belki de kendileri vazgeçerler diye düşünmüştü. Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) arkadaşına böyle davranılacağını hiç hesaba katmamıştı. Fitneye açık ruhlar, huysuz ruhlar artık sahnedeydi.

Şehit edildiğinde Kur'ân'ını okuyordu. Haftada bir hatim ederdi. O gün Âl-i İmran Sûresi'nin âyetlerini okuyordu: "Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler. Onlar Allah'tan olan bir nimeti, bolluğu ve Allah'ın, müminlerin ecrini zayi etmeyeceğini müjdelemek isterler. Kendileri savaşta yara aldıktan sonra Allah ve Peygamberin çağrısına koşanlara, hele onlardan iyilik edip sakınanlara büyük ecir vardır. İnsanlar onlara: 'Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun.' dediler. Bu, onların imanını artırdı da: 'Allah bize yeter. O ne güzel Vekil'dir.' dediler."[7]

[7] Âl-i İmran Sûresi, 3/169-173

Ağlayan Bir Adam

Ebû Kılâbe ismindeki bir kişi Şam'da şahit olduğu bir olayı şöyle anlatmıştır: "Bir gün Şam'a arkadaş grubu ile gitmiştim. Bir adam sesi geliyordu. Elleri ayakları bileklerinden kesilmiş, yüzü parçalanmış, gözleri kör bir adamdı. Bu adama,

– Nedir senin bu hâlin, dedim.

Cevaben bana,

– Osman'ın evinin kuşatıldığı 'yevmü'd-dar' günü eve girenlerden biri de bendim. Ben Osman'a doğru yaklaşınca hanımı çığlık atmaya başladı. Ben de Osman'ın hanımına sert bir tokat attım. Osman benim tokat attığımı görünce, 'Yazıklar olsun sana! Allah ellerini ayaklarını kessin, gözlerini kör etsin. Sonun da cehennem olsun.' dedi. O

anda öyle bir sarsıldım ki anlatamam. Ve işte gördüğün gibi başıma gelenler. Ellerim, ayaklarım kesildi. Gözlerim kör oldu. Bunlar dünyada başıma geldi. Bir de sonum cehennem olursa ben ne yapacağım? İşte onun için ağlayıp duruyorum.

Ben de ona,

– Yazıklar olsun sana, dedim ve adamın yanından ayrıldım."

Hazreti Osman Efendimiz'in İlkleri

1. Arazileri parsellere ayırdı.

2. Ağaçların olduğu, ortak istifade edilen korular tahsis etti.

3. Namaz kıldırırken tekbir sırasında sesini yükseltmedi.

4. Mescid-i Nebevi'yi koku ile kokulattı.

5. Cuma namazı öncesi ezan okunması emrini verdi.

6. Müezzinlere maaş bağlattı.

7. Bayram namazında hutbeyi namazın öncesinde verdi.

8. Zekâtlarını herkesin kendisinin tespit edip verme hakkı getirdi.

9. Polis teşkilatı gibi koruma sistemi getirdi.

10. Mescidde namaz kılmak için özel mekân yaptırdı.

11. İlk defa ümmet arasında kargaşanın çıktığı dönemde halife idi.

12. İlk defa eşiyle birlikte hicret eden o idi.

Rivayet Ettiği Bazı Hadisler

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Kim güzelce bir abdest alırsa sonra mescide girer, hemen namaza durursa o namazla diğer namaz arasındaki günahları affedilir."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyuruyor ki, "İhramdaki kimse nikâh kıyamaz, nikâhlanamaz ve evlenmek için birisine talip olamaz."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyuruyor ki, "Sizin en değerliniz Kur'ân'ı öğrenen ve öğretendir."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyuruyor ki, "Kim Allah Teâlâ'nın emrettiği gibi abdest alır ve bu abdestle farz olan namazları eda ederse bu ameli namazlar arasındaki günahlara kefaret olur."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyuruyor ki: "Kim yatsı namazını ve sabah namazını cemaatle kılarsa bütün gecesini ihya etmiş gibi olur."

Hazreti Osman bir gün abdest almak için bir miktar su istedi. Su getirilince abdeste başladı. Ağzına dolu dolu su aldı, burnuna dolu dolu su çekti, sonra yüzünü üç defa yıkadı, kollarını da üçer üçer yıkadı, başını mesh etti. Ayaklarını da yıkadı. Sonra tebessüm etti. Yanındaki arkadaşlarına,

– Beni güldürenin ne olduğunu sormayacak mısınız, dedi.

Yanındakiler,

– Neden dolayı güldün ey Müminlerin Emiri, dediler.

Hazreti Osman şöyle dedi:

– Allah Resûlü'nün bir gün buralara yakın bir yerde abdest için su istediğini gördüm. Benim abdest aldığım gibi abdest aldı, sonra tebessüm etti ve şöyle buyurdu: "Beni tebessüm ettiren şeyin ne olduğunu sormayacak mısınız?" Ashab-ı Kiram efendilerimiz, "Sizi ne tebessüm ettirdi ey Allah'ın Resûlü?" dediler. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Bir kul abdest için su ister ve abdeste başlarsa yüzünü yıkadığında yüzü ile maruz kaldığı bütün günahları düşer. Kollarını yıkarsa yine böyledir, başını mesh ettiğinde aynen yine böyledir, ayaklarını yıkadığında aynen böyledir."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ölünün defnini tamamlayınca, kabri üzerinde durur ve, "Kardeşiniz için Allah'tan mağfiret talep edin, onun için karşılaşacağı sorgulamada metanet dileyin. Zira şimdi ona hesap sorulacak." buyururdu.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) uzuvlarını üçer üçer yıkayarak abdest aldı ve şöyle buyurdu: "Bu benim ve benden önceki sair peygamberlerin ve İbrahim Aleyhisselâm'ın abdestidir."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Her kim Allah rızası için bir mescid bina ederse Allah Teâlâ da onun için Cennette onun mislini bina eder."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: "Her günün sabahında ve her gelenin akşamında 'Zarar veren her şeyden Allah'ın ismiyle korunurum. Öyle Allah ki, O'nun ismiyle beraber olununca ne yerde bulunan ne de gökten inecek olan hiçbir şey zarar veremez. Her şeyi işiten O'dur, bilen O'dur.' duasını üç defa söyleyip de kendisine herhangi bir şey zarar veren hiç bir mümin kul yoktur."

Ebû Hüreyre'den (radıyallâhu anh) rivayetle Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Hayâ imandandır. Ümmetimin en hayâlısı Osman bin Afvan'dır."

Bir Güzel Söz

Hazreti Osman Zinnureyn Efendimiz çok güzel konuşurdu. Şu sözü gayet ince değil mi? Şöyle diyor:

"On şey zayi olmuş, kaybolmuştur:

Birincisi, sual sorulmayan âlim,

İkincisi, amel edilmeyen ilim,

Üçüncüsü, kabul görmeyen fikir,

Dördüncüsü, kullanılmayan silah,

Beşincisi, namaz kılınmayan mescid,

Altıncısı, okunmayan Kur'ân-ı Kerim,

Yedincisi, fakirlere verilmeyen mal,

Sekizincisi, binilmeyen binek,

Dokuzuncusu, yalnız dünya için ilim tahsili,

Onuncusu, sefer için gerekli tedbir alınmayan ömür."

Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) tedrisatında eğitim ve terbiyesini tamamlamış biri ancak böyle konuşabilir.

Bir başka sözü de şudur:

"Allah Teâlâ beş vakit namazını terk etmeden devam edeni şu dokuz ikramıyla, ihsanıyla taltif eder:

Birincisi, Allah Teâlâ o kimseyi sever.

İkincisi, bedenine sıhhat verir.

Üçüncüsü, melekler onu sıyanet eder ve istiğfar eder.

Dördüncüsü, evine bereket iner.

Beşincisi, yeryüzünde salih kimselerde görünen bir nura sahip olur.

Altıncısı, Allah kalbini yumuşak kılar.

Yedincisi, sırattan şimşek süratinde geçer.

Sekizincisi, Cehennemden muhafaza olunur.

Dokuzuncusu, "Kendilerine korku ve tasa yoktur."[8] âyetinin mazharı olmuş kişilerle beraber olur.

---

[8] Yunus Sûresi, 10/62